

AVOCATUL POPORULUI

RAPORT SPECIAL

PRIVIND FENOMENUL VIOLENȚEI DOMESTICE
ÎN ROMÂNIA

București, 2025

CUPRINS

Capitolul I. ARGUMENT. OBIECTIVE. METODOLOGIE	4
Capitolul II. LEGISLAȚIA INTERNĂ	9
Capitolul III. JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI PRIVIND ROMÂNIA ÎN MATERIA VIOLENȚEI DOMESTICE	10
Măsurile generale avute în vedere de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei în grupul de cauze <i>Bălșan împotriva României</i>	10
Capitolul IV. DATE REZULTATE DIN CONSTATĂRILE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI REFERITOARE LA EXERCITAREA COMPETENȚELOR AUTORITĂȚILOR CENTRALE ȘI LOCALE CU ATRIBUȚII ÎN PREVENIREA, COMBATEREA ȘI GESTIONAREA CAZURILOR DE VIOLENȚĂ DOMESTICĂ	14
4.1. Date rezultate din sesizarea din oficiu la nivel național privind creșterea incidenței cazurilor de violență domestică	14
4.2. Constatări ale Avocatului Poporului cu privire la implementarea atribuțiilor organelor de poliție în gestionarea cazurilor de violență domestică. Deficiențe constatate în ceea ce privește cooperarea organelor de poliție cu autoritățile ce au în competență acordarea de servicii sociale..	16
4.3. Constatări ale Avocatului Poporului cu privire la implementarea atribuțiilor autorităților cu competențe în materia acordării de asistență și servicii sociale	23
4.4. Cazuri particulare	30
4.5. Aspecte privind folosirea dispozitivelor electronice de supraveghere	36
4.6. Aspecte pozitive. Aspecte negative. Bune practici	39
4.7. Date statistice	46
Capitolul V. CONCLUZII, RECOMANDĂRI ȘI PROPUNERI	49
1. Concluzii și recomandări	49
2. Propuneri de modificări legislative	54

Abrevieri:

ANES - Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați

ANPDPD - Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități

ASSC Ploiești - Administrația Serviciilor Sociale Comunitare Ploiești

AVP - Avocatul Poporului

BT - Biroul teritorial

CEDO - Curtea Europeană a Drepturilor Omului

COJES - Comisia Județeană în Domeniul Egalității de Șanse între Femei și Bărbați

CONES - Comisia Națională în Domeniul Egalității de Șanse între Femei și Bărbați

DAS - Direcția de Asistență Socială

DGASMB - Direcția Generală de Asistență Socială a Municipiului București

DGASPC - Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului

DGPMB - Direcția Generală a Poliției Municipiului București

IGPR - Inspectoratul General al Poliției Române

ICCJ - Înalta Curte de Casație și Justiție

IPJ - Inspectoratul de Poliție Județean

ONG - Organizație neguvernamentală

SIME - Sistemul Informatic de Monitorizare Electronică

SNUAU - Serviciul Național Unic pentru Apeluri de Urgență

SPAS - Serviciul Public de Asistență Socială

STS - Serviciul de Telecomunicații Speciale

UAT - Unitate Administrativ Teritorială

VMI - Venitul Minim de Incluziune

Capitolul I. ARGUMENT. OBIECTIVE. METODOLOGIE

Conceptul de „*violența domestică*” semnifică, potrivit prevederilor Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011, ratificată, *cu rezerve*, de statul român prin Legea nr. 30/2016 (art. 3 lit. b) (Convenția de la Istanbul) *toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care se produc în mediul familial sau domestic ori între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima.*

Totodată, **Legea nr. 217/2003** (art. 3) definește același concept ca *orice inacțiune sau acțiune intenționată de violență fizică, sexuală, psihologică, economică, socială, spirituală sau cibernetică, care se produce în mediul familial sau domestic ori între soți sau foști soți, precum și între actuali sau foști parteneri, indiferent dacă agresorul locuiește sau a locuit împreună cu victima.*

Convenția de la Istanbul (numită în continuare „Convenția”) subliniază, în Preambulul său, că *violența împotriva femeilor este o manifestare a relațiilor istoric inegale de putere dintre femei și bărbați, care au condus la dominarea asupra și la discriminarea împotriva femeilor de către bărbați și la împiedicarea avansării depline a femeilor; violența împotriva femeilor este unul dintre mecanismele sociale cruciale, prin care femeile sunt forțate într-o poziție subordonată comparativ cu bărbații, femeile și fetele fiind deseori expuse unor forme grave de violență, cum ar fi violența domestică, hărțuirea sexuală, violul, căsătoria forțată, crimele comise în numele așa-numitei „onoare” și mutilarea genitală, care constituie o încălcare gravă a drepturilor omului, ale femeilor și ale fetelor și un obstacol major în realizarea egalității dintre femei și bărbați, femeile și fetele fiind expuse unui risc mai mare de violență de gen decât bărbații, violența domestică afectând femeile în mod disproporționat.*

De asemenea, Convenția subliniază necesitatea asigurării unei largi diseminări în rândul publicului general a informațiilor cu privire la măsurile disponibile pentru a preveni actele de violență acoperite de sfera de aplicare a convenției (art. 13 pct. 2), necesitatea efectuării de cercetări eficiente și desfășurării cu celeritate a procedurilor judiciare privind violența domestică (art. 49), necesitatea unei acțiuni prompte din partea autorităților statului și oferire a unei protecții adecvate și imediate victimelor (art. 50), imperativul dispunerii de măsuri pentru a proteja drepturile și interesele victimelor și familiilor acestora, inclusiv nevoile lor speciale ca martori, în toate etapele investigațiilor și ale procedurilor judiciare, cât și ulterior acestora (art. 56) și acordarea de asistență judiciară și asistență judiciară gratuită (art. 57).

Totodată, potrivit dispozițiilor art. 46 din Convenție părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a se asigura că următoarele circumstanțe, în măsura în care nu fac parte deja din elementele constitutive ale infracțiunii, pot fi luate în considerare, în conformitate cu dispozițiile relevante ale legislației interne, în determinarea sentinței în legătură cu infracțiunile stabilite în conformitate cu prezenta convenție:

a) infracțiunea a fost comisă împotriva unui(unei) fost(e) sau actual(e) soț(soții) sau partener(e) după cum recunoaște legislația internă, de un membru de familie, de o persoană care conviețuiește cu victima sau de o persoană care a abuzat de puterea sa;

b) infracțiunea sau infracțiunile asociată(e) a(u) fost comisă(e) în mod repetat;

c) infracțiunea a fost comisă împotriva unei persoane devenite vulnerabile de circumstanțele particulare;

d) infracțiunea a fost comisă împotriva sau în prezența unui copil;

e) infracțiunea a fost comisă de una sau mai multe persoane care acționează împreună;

- f) infracțiunea a fost precedată sau acompaniată de nivele extreme de violență;
- g) infracțiunea a fost comisă cu utilizarea sau cu amenințarea unei arme;
- h) infracțiunea a avut drept rezultat o vătămare fizică sau psihologică a victimei;
- i) agresorul a fost condamnat anterior pentru infracțiuni de natură similară.

De asemenea, în ***Strategia națională privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027 - Pilonul II*** se precizează că acest document are ca deziderat existența unei societăți democratice cu instituții publice eficiente, care să garanteze pentru generațiile viitoare o viață în condiții de deplină siguranță, lipsită de violență domestică și violență împotriva femeilor, într-o societate în care fenomenul violenței domestice și violenței împotriva femeilor să fie din ce în ce mai puțin tolerat la nivelul opiniei publice, are în vedere prevenirea și combaterea violenței domestice și a violenței împotriva femeilor și cuprinde obiective referitoare la: necesitatea monitorizării fenomenului violenței domestice, colectarea și partajarea informațiilor relevante, informarea victimelor și a persoanelor din grupuri vulnerabile cu privire la drepturile lor, accesibilitatea serviciilor integrate de asistență medicală, asistență psihologică, consiliere și reabilitare, precum și acordarea de asistență juridică, prevenirea și descurajarea comiterii de fapte circumscrise violenței domestice, destigmatizarea victimelor, instruirea persoanelor ce își desfășoară activitatea profesională în domeniu.

Dispozițiile normative invocate conduc la concluzia că violența domestică reprezintă un fenomen în evoluție, cu caracter multidisciplinar, a cărui corectă și eficientă abordare presupune cu necesitate o înțelegere corespunzătoare a problematicii incidente și o strânsă colaborare interinstituțională atât în scopul asigurării asistenței adecvate victimei, cât și pentru dispunerea de măsuri specifice față de agresor și pentru prevenirea de viitoare fapte de violență domestică. Nu în ultimul rând, corecta abordare a fenomenului violenței domestice presupune schimbări în mentalitatea colectivă și „instituțională” care să ofere cadrul unei înțelegeri reale a fenomenului și exprimarea de atitudini de fermă dezaprobare a violenței domestice și de susținere a victimelor prin demersuri care să le ofere acestora o viață demnă și independentă.

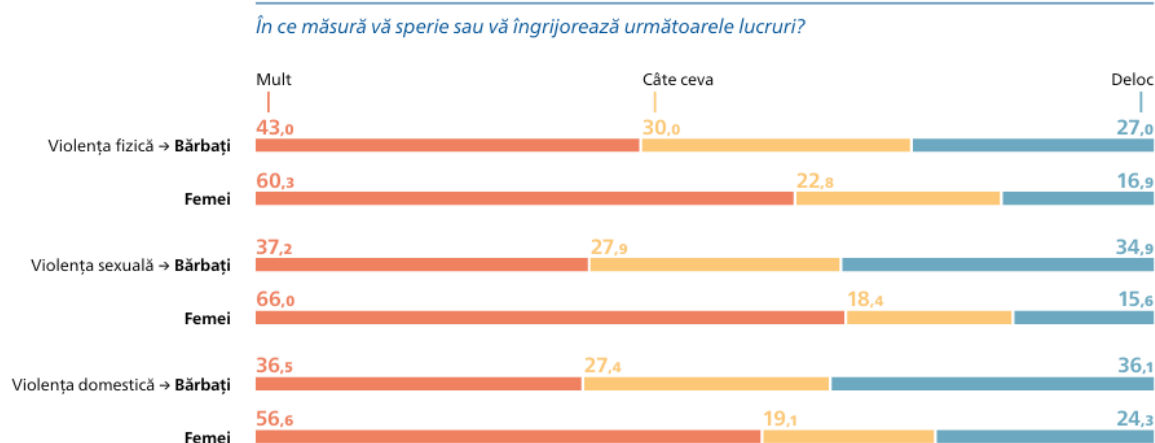
Remarcăm, de asemenea, că studiul intitulat *Opinii, temeri și aspirații ale tinerilor într-o României a inegalităților sociale* (2024)¹, care a explorat modul în care generațiile tinere percep evoluția societăților și propriul lor viitor, oferă informații de interes prin prisma educației tinerilor, a modului în care aceștia își folosesc timpul, a discriminării, a criteriilor de alegere a partenerului, a temerilor și îngrijorărilor exprimate, precum și a valorilor pe cale le îmbrățișează. Din rezultatele studiului am reținut, între altele, că temerile exprimate de către respondenții din România sunt legate și de posibilitatea de a ajunge victima violenței (fizice, sexuale, domestice). *Cele mai mari diferențe se observă în ceea ce privește posibilitatea de a fi victime ale violenței sexuale, ale violenței domestice sau ale violenței fizice: procentul tinerelor femei care se tem de aceste lucruri este cu aproximativ 50 % mai mare decât cel al bărbaților care se tem de aceleași lucruri. Aceste date arată nu doar că femeile din România sunt socializate astfel încât să internalizeze în mai mare măsură teama, ci și că în societatea românească femeile sunt, în continuare, victime ale violenței domestice, ale violenței sexuale și ale violenței fizice în mod disproporționat față de bărbați* (p.25-26).

De asemenea, se reține că *din perspectivă comparativă, tinerii din România par a fi printre cei mai îngrijorați din grupul de țări investigate când vine vorba de orice tip de violență, România*

¹ Bădescu G., Umbreș R., Voicu M., Tufiș C., *Opinii, temeri și aspirații ale tinerilor într-o României a inegalităților sociale*, 2024, publicat de FES Youth Studies, <https://romania.fes.de/ro/e/studiu-asupra-tinerilor-din-romania-care-sunt-opiniile-temerile-si-aspiratiile-noii-generatii.html>

situându-se în top trei în ceea ce privește teama de violență fizică împărtășită de 48 % dintre respondenți comparativ cu 43 % în total eșanțion, teama de violență sexuală menționată de 49 % comparativ cu 43% (p.27).

Fig. 10 Motive de teamă sau îngrijorare în funcție de gen în rândul tinerilor din România (în %)

(grafic preluat din studiul *Opinii, temeri și aspirații ale tinerilor într-o României a inegalităților sociale*, 2024, publicat de FES Youth Studies)

Putem așadar concluziona că diseminarea de informații privind gravitatea fenomenului violenței domestice și derularea de campanii de conștientizare în mediul online pot avea efecte pozitive, prin informarea tinerilor și implementarea unei culturi bazată pe înțelegere, acceptare și respect. Totodată, alegerea partenerului și criteriile avute în vedere în acest sens pot să constituie factori predictivi pentru evoluția respectivei relații și potențialul risc de manifestare a unor atitudini ce pot fi circumscrise violenței domestice. De asemenea, teama exprimată de tineri față de violența domestică justifică nu doar necesitatea de luare de măsuri apte a contracara acest fenomen, dar poate reprezenta și un indiciu în sensul că tinerii manifestă un anumit de grad de sensibilizare în ceea ce privește această temă, element care poate fi valorificat în sensul continuării și intensificării demersurilor de educare a acestora spre a manifesta o totală respingere și netolerare a fenomenului violenței domestice, educația fiind de o importanță covârșitoare în formarea noilor generații și promovarea unor comportamente ce exclud violența domestică.

În contextul anterior descris, potrivit atribuțiilor constituționale și legale și uzând de mijloacele de acțiune specifice, reglementate prin prevederile Legii nr. 35/1997, republicată, începând cu anul 2023, instituția Avocatul Poporului s-a implicat în mod constant în problema cazurilor de violență domestică și de gen, demersurile realizate concretizându-se în majoritatea cazurilor, în sesizări din oficiu. Demersurile au vizat atât aspecte sistemice, cât și cazuri individuale, mediatizate de presă și care au oferit puncte de plecare în obținerea de date relevante cu privire la modalitatea de gestionare de către autoritățile centrale și locale a acestui fenomen amplu și complex.

În exercitarea rolului specific de apărare a drepturilor omului, prin acțiuni de mediere, instituția Avocatul Poporului a tins la asigurarea unei mai bune cunoașteri de către autoritățile implicate a cadrului legal și a conștientizării necesității colaborării interinstituționale pentru exercitarea deplină atât a atribuțiilor autorităților competente, cât și a protejării victimelor violenței domestice, demersurile concrete derulate relevând în numeroase cazuri o practică neunitară și

uneori divergentă la nivelul autorităților locale, ”decuplate” în acțiunile lor de organele de poliție, chemate, de asemenea, să acționeze potrivit competențelor specifice.

Demersurile realizate au inclus solicitări adresate autorităților centrale și, după caz, locale, cu privire la modul de gestionare a cazurilor de violență domestică, modul de colaborare cu celelalte autorități competente și demersurile realizate pentru diseminarea în plan local de date referitoare la fenomenul violenței domestice/de gen.

Având în vedere disfuncționalitățile evidențiate în anumite cazuri, față de caracterul multidisciplinar al acestei probleme, în dosarele cu asemenea obiect au fost solicitate și date privind, în esență, modalitatea de aplicare a prevederilor Metodologiei din 9 martie 2023 privind măsurile de prevenire a violenței domestice, aprobată prin Ordinul ministrului familiei, tineretului și egalității de șanse și al ministrului afacerilor interne nr. 20266/2023 pentru aprobarea Metodologiei privind măsurile de prevenire a violenței domestice, a Metodologiei cadru privind intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 49/2011 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind prevenirea și intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie și a Metodologiei de intervenție multidisciplinară și interinstituțională privind copiii exploatați și aflați în situații de risc de exploatare prin muncă, copiii victime ale traficului de persoane, precum și copiii români migranți victime ale altor forme de violență pe teritoriul altor state, a Ordinului ministrului muncii și justiției sociale nr. 2525/2018 de aprobare a Procedurii pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică.

Astfel, au fost solicitate date referitoare la situația serviciilor sociale destinate victimelor violenței domestice, monitorizarea/reevaluarea cazurilor, colaborarea interinstituțională a Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC)/Direcțiilor de Asistență Socială (DAS)/Serviciilor Publice de Asistență Socială / Compartimentelor de asistență socială din cadrul Primăriilor/ echipelor mobile/ organelor de Poliție/organelor de urmărire penală, acțiunile de prevenție derulate de serviciile publice de asistență socială și de către organele de poliție, informarea victimelor și agresorilor cu privire la drepturile pe care le au și serviciile de care pot beneficia.

Solicitările adresate autorităților locale au avut în vedere faptul că îndeplinirea atribuțiilor autorităților ce au preponderent obligația de acordare de servicii sociale, în sens larg, sunt condiționate, între altele, de o bună colaborare interinstituțională, aspect care, rezultă din interpretarea coroborată a normelor legale incidente.²

²Spre exemplu, nu există o prevedere normativă de sine-stătătoare care să reglementeze expres obligația organelor de poliție de a apela în fiecare situație la DAS, DGASPC, echipele mobile (obligații reglementate de Procedura aprobată prin Ordinul nr. 2525/2018 - art. 3 lit. e), f), h) – iii, art. 8 – obligații SPAS, art. 6 alin. (4), art. 5 lit. c) din Metodologia privind măsurile de prevenire a violenței domestice, aprobată prin Ordinul nr. 20266/2023 – obligații SPAS, art. 5 lit. f) din aceeași procedură privind obligațiile DGASPC), ci doar, potrivit art. 8 din Ordinul nr. 146/2018 privind modalitatea de gestionare a cazurilor de violență domestică de către polițiști, în situația în care se constată necesitatea acordării de servicii sociale; cu toate acestea, se impune ca obligația de informare să fie reglementată expres pentru ca autoritățile locale ce pot oferi servicii sociale să își exercite competențele. De asemenea, intervenția echipei mobile nu trebuie limitată la situațiile în care victima a apelat la alte mijloace de sesizare a autorităților și nu la numărul de urgență 112, sau doar în cazurile în care s-a dispus evacuarea agresorului din locuință și este necesară conducerea acestuia către centrele rezidențiale sau alte servicii sociale (art. 4 alin. (2) și art. 5 din Procedura aprobată prin Ordinul nr. 2525/2018). De altfel, la nivel normativ, printre principiile enunțate în art. 2 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, se regăsesc principiul celerității, principiul parteneriatului și principiul abordării integrate, importanța colaborării interinstituționale rezultând și din cuprinsul prevederilor art. 51 alin. (1) și (2) din Legea 217/2003 și ale art. 3 alin. (2) lit. a) și art. 7 alin. (1) din Metodologia din 9 martie 2023

Menționăm, de asemenea, că evaluarea modului în care autoritățile naționale își exercită competențele s-a realizat prin raportare nu doar la legislația internă, ci și prin luarea în considerare a standardelor rezultate din jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) care, în repetate rânduri, a condamnat România în cauze privind fapte circumscrise violenței domestice, iar prin considerentele invocate a stabilit linii directoare în materia avută în vedere, respectiv veritabile standarde ce trebuie urmărite de autoritățile naționale în gestionarea, în sens larg a acestui fenomen, respectiv:

- obligația pozitivă a statelor de a se asigura că persoanele aflate sub jurisdicția lor sunt protejate împotriva tuturor formelor de rele tratamente, inclusiv a celor cauzate de persoane de drept privat;

- vulnerabilitatea deosebită a victimelor violenței în familie și nevoia unei implicări active a statului în protejarea acestora;

- obligația statelor de a lua măsuri rezonabile pentru a preveni relele tratamente despre care autoritățile știau sau ar fi trebuit să știe;

- obligația procedurală de a efectua o anchetă oficială eficientă în cazul în care o persoană formulează o plângere întemeiată referitoare la relele tratamente la care este supusă, pentru a oferi o protecție adecvată victimei;

- obligația statelor de stabilire și aplicare în mod eficace a unui sistem de sancționare a tuturor formelor de violență în familie și de a oferi suficiente garanții victimelor;

- interpretarea și aplicarea normelor naționale în concordanță cu standardele internaționale în materia violenței împotriva femeilor și a violenței în familie în special;

- justa apreciere a gravității și complexității fenomenului violenței domestice precum și a particularităților acestuia, atenta analiză a situației victimelor, implicarea reală a autorităților pentru a lua măsuri corespunzătoare de combatere a violenței în familie, diligența autorităților în tratarea plângerilor privind violența domestică.

Demersurile realizate în vederea redactării raportului special au inclus și solicitări adresate Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați și Ministerului Afacerilor Externe, Direcția Agent Guvernamental, cărora le mulțumim pentru implicarea constantă, acțiunile derulate și sprijinul oferit în obținerea unei imagini de ansamblu asupra amplului fenomen al violenței domestice.

Capitolul II. LEGISLAȚIA INTERNĂ

- Constituția României;
- Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011, ratificată prin Legea nr. 30/2016;
- Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 146/2021 privind monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea Guvernului nr. 1025/2022 pentru stabilirea aspectelor tehnice și organizatorice privind funcționarea în sistem-pilot, precum și a celor privind operaționalizarea Sistemului informatic de monitorizare electronică, cu modificările și completările ulterioare;
- Metodologia din 9 martie 2023 privind măsurile de prevenire a violenței domestice, aprobată prin Ordinul ministrului familiei, tineretului și egalității de șanse și al ministrului afacerilor interne nr. 20266/2023 pentru aprobarea Metodologiei privind măsurile de prevenire a violenței domestice;
- Metodologia cadru privind intervenția în echipă multidisciplinară și în rețea în situațiile de violență asupra copilului și de violență în familie, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 49/2011;
- Ordinul ministrului afacerilor interne și al ministrului muncii și justiției sociale nr. 146/2018 privind modalitatea de gestionare a cazurilor de violență domestică de către polițiști;
- Ordinul vice-prim ministrului, ministrului afacerilor interne nr. 138/2024 privind stabilirea modalității de gestionare de către polițiști a cazurilor privind actele de violență;
- Ordinul ministrului muncii și justiției sociale nr. 2525/2018 privind aprobarea Procedurii pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică;
- Codul penal și Codul de procedură penală;
- Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată.

Capitolul III. JURISPRUDENȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI PRIVIND ROMÂNIA ÎN MATERIA VIOLENȚEI DOMESTICE

Măsurile generale avute în vedere de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei în grupul de cauze *Bălșan împotriva României*

Analiza considerentelor reținute la nivel de principiu în hotărârile pronunțate de CEDO în cauze de violență domestică - cu referire particulară la grupul de cauze *Bălșan*³ (care include și cauzele *Buturugă contra României* (2020) și *P contra României*, (2023)), precum și a măsurilor generale avute în vedere în cadrul procesului de monitorizare a punerii în executare a acestor hotărâri, conduce la concluzia că acestea vizează: obligativitatea derulării de proceduri judiciare efective și eficiente, apte a apăra drepturile victimelor violenței domestice, cu respectarea demnității lor; necesitatea înțelegerii fenomenului violenței domestice și a factorilor favorizanți; necesitatea armonizării legislației penale naționale cu prevederile Convenției în ceea ce privește derularea procesului penal - cu referire la urmărirea penală/trimiterea în judecată fără condiționarea integrală a acestor proceduri de existența unei manifestări de voință a victimei în acest sens; impunerea luării de măsuri de protecție și dezvoltarea unei rețele de servicii sociale pentru victimele violenței domestice.

Din concluziile CEDO din cauzele anterior amintite rezultă că art. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, coroborat cu art. 3 din aceeași Convenție, impune statelor obligații pozitive, de a se asigura că persoanele aflate sub jurisdicția lor sunt protejate împotriva tuturor formelor de rele tratamente interzise în temeiul art. 3, inclusiv atunci când un astfel de tratament este cauzat de persoane de drept privat. Curtea a recunoscut de asemenea vulnerabilitatea deosebită a victimelor violenței în familie și nevoia unei implicări active a statului în protejarea acestora. Aceste obligații pozitive, care se suprapun adesea, constau în:

a) *obligația de a lua măsuri rezonabile pentru a preveni relele tratamente despre care autoritățile știau sau ar fi trebuit să știe și*

b) *obligația (procedurală) de a efectua o anchetă oficială eficientă în cazul în care o persoană formulează o plângere întemeiată de rele tratamente.*

Pentru ca o obligație pozitivă să ia naștere trebuie stabilit că autoritățile știau sau ar fi trebuit să știe la acel moment de existența unui risc real și imediat ca o persoană identificată să fie supusă relor tratamente ca urmare a faptelor penale ale unui terț și că autoritățile nu au reușit să ia măsuri în domeniul de aplicare al competențelor lor care, considerate în mod rezonabil, ar fi fost de așteptat să evite acel risc. Pe lângă acestea, Curtea a reținut că statele au o obligație pozitivă de a stabili și de a aplica în mod eficace un sistem de sancționare a tuturor formelor de violență în familie și de a oferi suficiente garanții victimelor (hotărârea pronunțată în cauza *Bălșan împotriva României*, definitivă la 23 august 2017, paragraful 57, hotărârea pronunțată în cauza *Buturugă împotriva României*, definitivă la 10 iunie 2020 paragraful 60, 61, hotărârea pronunțată în cauza *P împotriva României*, din 12 decembrie 2023, paragraful 17).

Curtea a mai reținut că *un anumit mod în care plângerile sunt tratate de către autoritățile statului nu oferă o protecție adecvată împotriva actelor de violență* (hotărârea pronunțată în cauza *Bălșan împotriva României*, definitivă la 23 august 2017 paragraful 71) - spre exemplu: inactivitatea autorităților, aprecierea că actele de violență nu sunt suficient de grave sau au fost comise urmare provocării victimei, ineficiența generală a modalităților de acțiune în justiție,

³ Departament for the Execution of Judgements of the European Court of Human Rights, Main Issues Before The Committee of Ministers – Ongoing supervision, 2024, [https://hudoc.exec.coe.int/eng#{"execidentifier":\["004-47601"\]}](https://hudoc.exec.coe.int/eng#{)

începerea cu întârziere a cercetării penale (paragrafele 65-70 din anterior menționata hotărâre, paragrafele 19 și 20 în hotărârea pronunțată în **cauza P împotriva României din 12 decembrie 2023** și reținându-se, de asemenea că incapacitatea unui stat de a proteja femeile împotriva violenței în familie le încalcă dreptul la protecție egală în fața legii și că nu este necesar ca această incapacitate să fie intenționată (paragraful 78 din hotărârea anterior menționată).

Curtea a subliniat că *se impune ca autoritățile să aprecieze pe deplin gravitatea și amploarea problemei violenței în familie în România, în caz contrar acțiunile lor reflectând o atitudine discriminatorie față de reclamantă ca femeie, iar pasivitatea generală și discriminatorie a autorităților este de natură a crea climatul favorizant pentru violența în familie* - paragraful 85 și 86 din hotărârea anterior menționată; sistemul de drept penal, astfel cum a operat în cauza *Bălșan*, nu a avut un efect de descurajare adecvat capabil să asigure prevenirea efectivă a actelor nelegale ale agresorului împotriva integrității personale a reclamantei și, prin urmare, au fost încălcate drepturile acesteia în temeiul art. 3 din Convenție (paragraful 87).

S-a mai reținut că *se impune o diligență deosebită în tratarea plângerilor privind violența domestică, particularitățile violenței domestice, astfel cum sunt recunoscute în Convenția de la Istanbul, trebuind să fie luate în considerare în cadrul procedurilor interne* (**paragraful 67 din hotărârea pronunțată în cauza Buturugă împotriva României și paragraful 22 din hotărârea pronunțată în cauza P împotriva României**); astfel, emiterea unui ordin de protecție și efectele acestui ordin nu au niciun efect asupra eficacității anchetei penale efectuate în speță și, deși cadrul juridic pus în aplicare de stat oferă o anumită formă de protecție, aceasta a intervenit după actele de violență denunțate și nu a putut remedia carențele anchetei (paragrafele 71 și 72 din hotărârea pronunțată în cauza *Buturugă împotriva României* și paragraful 23 din hotărârea pronunțată în cauza *P împotriva României*).

Totodată, în considerentele avute în vedere de CEDO în hotărârea pronunțată în cauza *Opuz împotriva Turciei* la 9 septembrie 2009 – cererea nr. 33401/02, s-a subliniat, între altele, (paragrafele 87, 88, 89, 138, 139, 144) că legislația a 11 state membre ale Consiliului Europei, adică Albania, Austria, Bosnia Herțegovina, Elveția, Estonia, Grecia, Italia, Polonia, Portugalia, San Marino și Spania, prevede continuarea urmăririi penale în ciuda retragerii plângerii victimei în cauzele de violență familială. Alte 27 state membre, respectiv Andora, Armenia, Azerbaidjan, Belgia, Bulgaria, Cipru, Danemarca, Federația Rusă, Finlanda, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Franța, Georgia, Germania, Irlanda, Luxemburg, Malta, Marea Britanie și Țara Galilor, Moldova, Republica Cehă, Serbia, Suedia, Turcia, Țările de Jos, Ucraina și Ungaria, lasă la latitudinea autorităților competente aprecierea cu privire la problema continuării urmăririi penale împotriva autorilor violențelor familiale. Un număr important de sisteme juridice naționale stabilesc distincția dintre faptele pedepsite în urma unei acțiuni particulare (pentru care depunerea unei plângeri de către victimă este o condiție prealabilă) și cele care sunt pedepsite în urma acțiunii exercitate *ex officio* (care privesc în general infracțiuni mai grave pentru care urmăririle sunt considerate ca fiind de interes public). Din legislația și din practica celor 27 țări enumerate reiese că menținerea urmăririi penale în caz de retragere a plângerii victimei rezultă din aprecierea Ministerului Public și că, în exercitarea acestei puteri de apreciere, acesta ține cont înainte de toate de problema dacă o asemenea măsură rezultă din interesul public. În unele din aceste țări, inclusiv Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Ministerul Public (Crown Prosecution Service) este obligat să ia în considerare un anumit număr de elemente pentru a se pronunța cu privire la menținerea urmăririi penale împotriva autorilor actelor de violență familială. Legislația acestei țări cere în mod expres ca decizia ce trebuie luată să asigure un just echilibru între drepturile victimei și cele ale copiilor, în temeiul art. 2 (dreptul la viață) și art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie).

Curtea a mai precizat că nu pare să existe un consens între statele contractante cu privire la continuarea și exercitarea *ex officio* a procedurilor împotriva autorilor de violențe familiale în cazul în care victimele își retrag plângerea. *În schimb, autoritățile trebuie să mențină un just echilibru între drepturile victimelor în temeiul art. 2, art. 3 și art. 8 atunci când sunt chemate să decidă conduita ce trebuie avută în această privință.* După examinarea practicilor respective ale statelor membre CEDO a arătat că, pentru a se pronunța cu privire la oportunitatea menținerii urmăririi penale, autoritățile țin cont în special de: gravitatea infracțiunii; natura vătămarilor; folosirea eventuală a unei arme; amenințările eventual făcute de autorul violențelor după agresiune; după caz, de caracterul premeditat al agresiunii; de posibilele efecte (inclusiv psihologice) ale agresiunii asupra copiilor din cămin; riscurile de recidivă; persistența pericolului; starea relațiilor prezente dintre victimă și agresor, precum și posibilele efecte ale menținerii urmăririi penale împotriva voinței acesteia; relațiile din trecut dintre victimă și agresorul său, în special eventualele antecedente de violență; antecedentele penale ale agresorului, în special de eventualele sale antecedente de violență. **Astfel, în opinia CEDO, cu cât infracțiunea este mai gravă și riscul de recidivă mai mare, cu atât organele de urmărire penală au tendința să continue exercitarea acțiunii, față de existența unui interes general în pofida retragerii plângerii victimei.**

Curtea a reamintit că, într-o cauză de violență domestică similară, a concluzionat că autoritățile nu pot aprecia ca fiind inutil să intervină în ceea ce consideră ca fiind o „problemă privată”, fără să-și încalce obligația pozitivă de a garanta reclamanților respectarea drepturilor lor (*Bevacqua și S. împotriva Bulgariei*, pct. 83, 12 iunie 2008). Curtea a reiterat, de asemenea, că o ingerință a autorităților în viața privată sau familială poate fi necesară pentru protecția sănătății sau a drepturilor unor terți sau pentru prevenirea săvârșirii unor infracțiuni în anumite circumstanțe (a se vedea *K.A. și A.D. împotriva Belgiei*, pct. 81, 17 februarie 2005). (paragraful 144 din hotărârea *Opuz contra Turciei*, anterior indicată).

Comitetul Miniștrilor a examinat pentru prima dată executarea hotărârii pronunțată în cauza *Bălșan contra României*⁴ la cea de-a 1318-a reuniune, din iunie 2018 și apoi a reluat această verificare la cea de-a 1383-a întâlnire, din perioada 29 septembrie - 1 octombrie 2020. La data de 25 iunie 2020, autoritățile române au pus la dispoziție un nou plan de acțiune și apoi, în august 2020, informații suplimentare privind modificările legislative și în ceea ce privește măsurile generale avute în vedere.

Cu ocazia verificărilor efectuate de *Comitetul Miniștrilor* în anul 2018 a fost salută ratificarea de către România a Convenției de la Istanbul, subliniindu-se că se impune implementarea și consolidarea măsurilor de protecție a victimelor violenței domestice, dezvoltarea unei rețele de servicii sociale pentru victimele violenței domestice și îmbunătățirea caracterului efectiv al procedurilor penale, inclusiv rezolvarea unor chestiuni privind legislația incidentă.

La reuniunea din 2020, anterior amintită, *Comitetul Miniștrilor* a constatat că statul român a continuat eforturile de implementare a măsurilor avute în vedere de Curte și a răspuns pozitiv solicitărilor *Comitetului*. De asemenea, *Comitetul Miniștrilor* a reiterat:

- necesitatea depunerii de eforturi viitoare susținute pentru a gestiona cauzele generatoare ale problemelor relevate prin decizia Curții (eficiența răspunsului autorităților în cauze de violență domestică, caracterul discriminatoriu al ineficienței măsurilor dispuse de stat în ceea ce privește protecția femeilor față de violența domestică);

- necesitatea monitorizării respectării măsurilor de protecție prin implementarea monitorizării electronice;

⁴ <https://hudoc.exec.coe.int/eng#%7B%22execidentifier%22:%5B%22004-47601%22%5D%7D>

- necesitatea oferirii de date suplimentare cu privire la distribuția geografică a serviciilor de suport pentru victime și necesitatea luării de măsuri pentru funcționarea corespunzătoare a acestor servicii, cu posibilitatea extinderii în viitor a rețelei de servicii de suport pentru victime dacă se va impune;

- necesitatea corelării prevederilor de drept substanțial și procesual cu prevederile Convenției, astfel după cum s-a avut în vedere de către Curte, cu referire la aplicarea dispozițiilor ce sancționează violența domestică și a garanțiilor care să asigure că investigarea faptelor de violență domestică și trimiterea în judecată în asemenea cazuri să nu fie lăsate la latitudinea exclusivă a victimei;

- necesitatea luării în continuare de măsuri în ceea ce privește aplicarea prevederilor legii penale prin derularea de investigații și proceduri eficiente care să conducă la ocrotirea drepturilor victimelor și a demnității umane;

- necesitatea intensificării capacității de acțiune potrivit Convenției de la Istanbul și a recomandărilor Comitetului Miniștrilor pentru prevenirea și combaterea sexismului, subliniindu-se importanța creșterii conștientizării și a înțelegerii fenomenului violenței domestice ca formă de discriminare de gen și a factorilor ce alimentează acest fenomen;

- necesitatea comunicării în continuare de date de către autorități cu privire la creșterea conștientizării fenomenului violenței domestice și a oferirii de informații privind măsurile de sprijin și protecție pentru victime și căile legale de urmat, precum și cu privire la pașii făcuți pentru gestionarea corespunzătoare a cauzelor fenomenului violenței domestice, necesitatea monitorizării impactului măsurilor luate, prin implementarea unui sistem integrat de colectare a datelor.

Capitolul IV. DATE REZULTATE DIN CONSTATĂRILE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI REFERITOARE LA EXERCITAREA COMPETENȚELOR AUTORITĂȚILOR CENTRALE ȘI LOCALE CU ATRIBUȚII ÎN PREVENIREA, COMBATEREA ȘI GESTIONAREA CAZURILOR DE VIOLENȚĂ DOMESTICĂ

Având în vedere informațiile prezentate în repetate rânduri în presă privind cazuri punctuale de violență domestică sau aspecte generale privind acest fenomen, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a realizat demersuri la autoritățile competente locale și/sau centrale pentru a obține informații cu privire la aplicarea dispozițiilor legale în materie, colaborarea interinstituțională, ocrotirea efectivă a drepturilor victimelor și luarea măsurilor adecvate față de agresori. Din datele obținute urmare demersurilor efectuate, rezultă atât anumite deficiențe/disfuncționalități în activitatea organelor cu atribuții în gestionarea fenomenului violenței domestice, cât și exemple de bune practici, care vor fi expuse în cele ce succed prin prezentarea celor mai relevante cazuri instrumentate.

4.1. Date rezultate din sesizarea din oficiu la nivel național privind creșterea incidenței cazurilor de violență domestică (Dosar nr. 31945/2023)

La finalul anului 2023, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la creșterea incidenței cazurilor de violență domestică și monitorizarea implementării măsurilor anunțate de către Autoritatea Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (ANES) la nivelul autorităților locale. Din datele solicitate Inspectoratului General al Poliției Române (IGPR) și ANES rezultă că la finalul anului 2023 la nivel național numărul faptelor penale care constituie și fapte de violență domestică a crescut cu 4,85 %, majoritatea victimelor fiind femei, *creșterea numărului sesizărilor reflectând faptul că victimele violenței domestice au o mai mare încredere în instituția poliției și în instrumentele folosite de aceasta pentru protecția victimelor și diminuarea riscurilor la care sunt expuse*. De asemenea, au fost oferite date despre activitățile derulate de către polițiști în îndeplinirea atribuțiilor reglementate de norme în vigoare, respectiv separarea victimei de agresor, demersuri necesare eliminării riscurilor imediate, evaluarea riscului, emiterea ordinului de protecție provizoriu. S-a mai precizat că *pentru a veni în sprijinul victimelor, în parteneriat cu ANES a fost implementat ca proiect-pilot la nivelul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București, respectiv la nivelul Secției 4 Poliție și Secției 7 Poliție cu privire la instituirea unui mecanism de asistență a victimei, denumit asistent de sprijin*. Asistentul de sprijin asigură suport pentru victimele violenței domestice, violenței sexuale și violenței împotriva femeilor, pentru depășirea situației de criză, după obținerea acordului acestora.

În prezent, problema reglementării asistentului de sprijin face obiectul discuțiilor grupului de lucru creat de ANES în vederea propunerii unei modificări legislative.

IGPR a subliniat că, *în vederea prevenirii și combaterii violenței domestice, Poliția Română colaborează atât cu Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați, cât și cu organizații neguvernamentale*.

Pentru creșterea gradului de informare a potențialelor victime, rudelor acestora, colegilor de serviciu, managerilor, O.N.G.-urilor, instituțiilor și profesioniștilor în domeniu, Poliția Română, în colaborare cu Fundația Vodafone România, Asociația Necuvinte și Code for România a realizat și lansat la data de 07.05.2020 o aplicație gratuită, denumită generic "Bright Sky", care oferă informații și sfaturi ce permit utilizatorului să ia o decizie în cunoștință de cauză cu privire la modul cel mai adecvat de a face față unei situații de violență domestică. De asemenea, Direcția de Ordine Publică împreună cu Centrul de Informare și Relații Publice au realizat comunicate de

presă, inclusiv interviuri televizate, în vederea informării și conștientizării populației privind violența domestică și violența împotriva femeilor. Totodată, au fost realizate campanii de mediatizare în mediul on-line prin postări pe rețelele de socializare ce aparțin Poliției Române, cât și pe site-ul oficial al Poliției Române.

ANES ne-a comunicat că numărul crescut de cazuri raportate de violență domestică indică, în realitate, o creștere a nivelului informării publicului larg cu privire la drepturile victimelor și că se impune o colaborare strânsă între autoritățile administrației publice centrale și locale, Ministerul Justiției, Ministerul Public, Ministerul Afacerilor Interne, instituțiile de drept public și privat, în vederea asigurării protecției și acordării serviciilor sociale specializate victimelor violenței domestice și ale violenței împotriva femeilor, precum și în scopul identificării tuturor cauzelor cu victime ale infracțiunilor de acest gen. Datele statistice privind formele de abuz și violență domestică indică existența unor riscuri și reflectă o cauzalitate complexă, factorii de risc vizând nu doar victima, ci și familia extinsă a acesteia. S-a mai precizat că datele centralizate evidențiază faptul că serviciile oferite diferă, de asemenea, condiționat de natura cazului; cele de consiliere primară și socială sunt cele mai frecvente, în timp ce decontarea certificatului medico-legal apare în foarte puține situații. Violența fizică se detașează ca și complexitate, necesitând servicii relativ mai diverse și mai costisitoare. Violența de tip economic și cea socială necesită un complex de măsuri care implică și infrastructură de găzduire. Cea mai prevalentă formă de violență este cea prin deprivare și neglijență, pe al doilea loc se situează abuzul psihologic și pe locul trei se află violența fizică. Potrivit datelor comunicate în acord cu prevederile art. 24 din Convenția de la Istanbul, din luna noiembrie 2015, în cadrul acestei instituții funcționează linia telefonică gratuită pentru victimele violenței domestice, discriminării pe criteriul de sex și traficului de persoane, cu numărul unic 0800.500.333, cu program continuu, 24 h/24h, 7 zile/7 zile.

Referitor la principalele dificultăți întâmpinate în implementarea prevederilor legale privind violența domestică, s-a constatat că numărul cauzelor de violență domestică raportat de instanțele române este relativ redus. Acest fapt poate fi atribuit dificultăților existente în ceea ce privește probatoriul în astfel de cauze. O altă dificultate majoră este reprezentată de subfinanțarea programelor și serviciilor destinate prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor la nivel local. De asemenea, lipsa de profesionalism a unor specialiști din diverse domenii, precum protecția socială, administrația locală, justiția, sănătatea și educația, precum și absența valorilor de solidaritate între membrii familiei constituie obstacole serioase în aplicarea inițiativelor legislative impuse de standardele europene.

Prin proiectul „VENUS - împreună pentru o viață în siguranță!” derulat de ANES în parteneriat cu 42 de instituții specializate de la nivelul administrației publice locale (Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului și Direcțiile de Asistență Socială) au fost dezvoltate pentru victimele violenței domestice măsuri integrate de protecție și de sprijin pentru a asigura acestora transferul la o viață independentă și reintegrare socio-profesională, prin intermediul rețelei naționale inovative integrate de locuințe protejate, grupuri de suport și cabinete de consiliere vocațională.

Față de datele comunicate referitoare la dificultățile financiare existente în materia implementării prevederilor legale incidente în materia violenței domestice, instituția Avocatul Poporului a transmis adrese la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse pentru clarificarea acestor aspecte.

ANES⁵ ne-a comunicat, între altele, în ceea ce privește măsurile concrete dispuse pentru finanțarea programelor și serviciilor pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor

⁵ Detalii cu privire la programele și proiectele derulate de ANES sunt disponibile pe pagina de internet a instituției, <https://anes.gov.ro/#>

de la nivel local, că în cursul anului 2024, intenționează accesarea unor fonduri externe destinate elaborării și implementării unor noi proiecte destinate acestui domeniu și are în vedere sprijinirea dezvoltării unei rețele naționale de 42 de locuințe protejate pentru victimele violenței domestice, prin inițierea și implementarea unui nou proiect „VENUS II - Măsuri de sprijin integrate pentru victimele violenței domestice”, extinderea și consolidarea rețelei de centre de intervenție pentru victimele violenței sexuale, a rețelei de centre de asistență destinate agresorilor și derularea unor campanii naționale dedicate victimelor și tinerilor afectate de violența domestică și de gen. Din răspunsul primit rezultă, totodată, că vor fi planificate a se desfășura programe de formare profesională continuă pentru echipele de profesioniști din cadrul serviciilor noi care vor fi create, cât și pentru alte categorii de profesioniști. De asemenea, s-a menționat că o reglementare importantă în ceea ce privește finanțarea asistenței sociale, este prevăzută în proiectul de modificare și completare a Legii asistenței sociale nr. 292/2011, prin aplicarea principiului „resursa financiară urmează beneficiarul” și că ANES are în vedere și reglementarea nivelului de finanțare pentru fiecare tip de serviciu în parte; după modificarea Legii asistenței sociale nr. 292/2011, prin aplicarea principiului „resursa financiară urmează beneficiarul” acest mecanism de finanțare se va aplica inclusiv serviciilor sociale destinate prevenirii și combaterii violenței domestice. În ceea ce privește monitorizarea în mod constant a activităților desfășurate la nivel local pentru implementarea prevederilor Legii nr. 217/2003, a fost inițiat, anual, procesul de colectare a datelor și informațiilor aferente realizării procesului de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027, lansând, în aprilie 2024 Barometrul național în domeniul violenței domestice și al violenței de gen în scopul fundamentării orientărilor necesare pentru autoritățile locale în elaborarea bugetului local, strategiilor și planurilor de prevenire și combatere a violenței domestice.

În prezent, la inițiativa ANES, funcționează un grup de lucru interministerial pentru modificarea Legii nr. 217/2003.

Din cele comunicate instituției noastre, ANES și IGPR colaborează și derulează programe destinate prevenirii fenomenului violenței domestice, iar alocarea unor resurse financiare suficiente este esențială pentru continuarea programelor și serviciilor de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor. De asemenea, autoritățile trebuie să ia în considerare particularitățile și cauzele acestui fenomen și să adopte măsuri care să încurajeze raportarea cazurilor de violență domestică, oferind victimelor mecanisme eficiente pentru exercitarea drepturilor lor.

Așadar, colaborarea dintre autorități trebuie să depășească sfera activităților de prevenție și să includă intervenții comune în cazurile concrete cu privire la care autoritățile sunt sesizate.

4.2. Constatări ale Avocatului Poporului cu privire la implementarea atribuțiilor organelor de poliție în gestionarea cazurilor de violență domestică. Deficiențe constatate în ceea ce privește cooperarea organelor de poliție cu autoritățile ce au în competență acordarea de servicii sociale

Demersurile realizate în soluționarea sesizărilor din oficiu având ca obiect cazuri de violență domestică au relevat situații în care organele de poliție nu au dat curs sesizărilor victimelor. De asemenea, deseori, au fost constatate sincope în coordonarea acțiunilor organelor de poliție cu cele ale altor instituții, spre exemplu cele care au atribuții în oferirea de servicii sociale. Astfel, din diverse motive, organele de poliție, îndeplinindu-și atribuțiile expres prevăzute de normele ce le reglementează activitatea, nu au apreciat ca oportună și nu au sesizat și autoritățile care, de o manieră complementară puteau interveni pentru sprijinirea victimei.

O atare abordare și interpretare necoroborată a prevederilor normative incidente poate conduce la imposibilitatea realizării unei evaluări complexe și integrate din partea serviciilor

sociale, în condițiile în care, în astfel de situații, calitatea intervenției și cooperarea interdisciplinară și interinstituțională sunt determinante pentru scoaterea victimei din relația violentă și, în final, pentru asigurarea capacității acesteia de a lua decizii pertinente în legătură cu securitatea și viitorul ei.

În plus, și la nivel normativ, printre principiile enunțate în art. 2 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, se regăsesc principiul celerității, principiul parteneriatului și principiul abordării integrate, importanța colaborării interinstituționale rezultând și din cuprinsul prevederilor art. 51 alin. (1) și (2) din Legea nr. 217/2003 și ale art. 3 alin. (2) lit. a) și art. 7 alin. (1) din Metodologia din 9 martie 2023 privind măsurile de prevenire a violenței domestice, aprobată prin Ordinul comun al ministrului familiei, tineretului și egalității de șanse și al ministrului afacerilor interne nr. 20266/2023.

În același sens este Recomandarea Avocatului Poporului nr. 124/2024, la care se va face referire în cele ce succed.

De asemenea, chiar pe pagina de internet a Poliției Române - la secțiunea Instituții implicate în protecția Victimelor Violenței Domestice, se precizează că „*violența domestică este un fenomen care necesită atât o abordare interinstituțională, dar și implicarea comunității și a societății civile. Pentru furnizarea unor servicii sociale eficiente în acest domeniu, autoritățile locale trebuie să colaboreze cu structurile teritoriale ale Ministerului Muncii și Justiției Sociale, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerului Educației Naționale, cu Serviciul de Probațiune din cadrul tribunalelor și cu organizațiile nonguvernamentale care desfășoară activități specializate în domeniu*”⁶.

4.2.1. Organele de poliție nu au dat curs sesizărilor, constatând-se că victima nu se afla în situație de risc iminent, deoarece și-a retras plângerea sau și-a schimbat declarațiile, era în stare de ebrietate și a apelat nejustificat SNUAU 112; în final violența domestică s-a soldat cu moartea victimei

Sesizare din oficiu privind cazul unei femei agresate de către partenerul său (Dosar nr. 10113/2024 - în acest caz, s-a emis Recomandarea nr. 124/22.07.2024, adresată Inspectorului General al Inspectoratului General al Poliției Române)

Urmare demersurilor realizate la Inspectoratul de Poliție Județean Dolj, la Primăria comunei Șimnicu de Sus, județul Dolj și la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, s-a constatat că, deși victima a sesizat în repetate rânduri organele de poliție în anii 2022, 2023 și 2024, aceasta nu se afla în evidența DGASPC, primăria de domiciliu nu cunoștea problemele victimei, iar organele de poliție nu au dat curs sesizărilor apreciind că victima nu se afla în situație de risc iminent, deoarece și-a retras plângerea sau și-a schimbat declarațiile; în unele din aceste cazuri s-a constatat că victima era în stare de ebrietate și a apelat nejustificat SNUAU 112, motiv pentru care a fost sancționată contravențional cu amendă. Inculpatul, fostul partener al victimei, a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte asupra unui membru de familie.

Având în vedere informațiile comunicate de către aceste instituții, ținând cont de sesizările repetate ale victimei, urmate de concluzia organelor de poliție de neconfirmare a faptelor, fapte care au condus în final la decesul victimei, în scopul eficientizării activității de prevenire a unor situații similare, Avocatul Poporului a emis **Recomandarea nr. 124/22.07.2024**, prin care s-a

⁶ <https://politiaromana.ro/ro/prevenire/violenta-domestica/institutii-implicate-in-protectia-victimelor-violentei-domestice>

recomandat Inspectorului General al Inspectoratului General al Poliției Române, ca, în exercitarea atribuțiilor conferite de legislația în vigoare, să dispună măsurile necesare pentru:

- colaborarea interinstituțională cu reprezentanții DGASPC/DAS/SPAS, cu atribuții în prevenirea violenței domestice, prin comunicarea imediată a oricărui caz de violență ori posibilă violență în familie, în vederea monitorizării de către aceștia a climatului familial;
- monitorizarea situațiilor în care există sesizări repetate ale victimelor, având ca obiect violența domestică, indiferent de confirmarea sau nu a acestora;
- instruirea personalului din subordine, cu privire la insistarea în aflarea adevărului, indiferent de starea de moment a victimei, precum și la prevenirea agresorului, referitor la consecințele faptelor sale.

Recomandarea a fost însușită, IGPR comunicând următoarele informații:

- colaborarea interinstituțională a organelor de poliție cu reprezentanții DGASPC/DAS/SPAS, în cazurile de violență domestică, se realizează la nivel național și local, conform prevederilor Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice;
- cu privire la monitorizarea situațiilor în care există sesizări repetate ale victimelor violenței domestice, indiferent de confirmarea sau nu a acestora, Poliția Română acționează proactiv pentru identificarea riscurilor și a vulnerabilităților, în privința repetabilității sau escaladării unor evenimente care să conducă la producerea unor infracțiuni grave;
- referitor la instruirea organelor de poliție cu privire la insistarea în aflarea adevărului, acest aspect este stabilit prin art. 5 din Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală. În cadrul cursurilor și sesiunilor de instruire a polițiștilor sunt abordate teme care prelucrează și dezbate prevederile Codului penal și ale Codului de procedură penală.

Așadar, deși există un cadru legislativ robust în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, modul de aplicare a acestuia poate fi uneori inefficient, iar mecanismele de protecție a victimelor apar ca insuficiente. Cazul de la Șimnicu de Sus reprezintă un exemplu tragic al eșecului instituțiilor în protejarea unei victime, subliniind necesitatea unor măsuri concrete pentru o intervenție mai rapidă, o colaborare mai eficientă între autorități și o schimbare de mentalitate în abordarea acestor cazuri de către forțele de ordine.

Sesizare din oficiu privind uciderea mamei, sorei și fratelui de către fratele geamăn al acestuia din urmă (Dosar nr. 25021/2024)

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în urma informațiilor din presă și a solicitat date de la DGASPC Sector 2, DGASMB și DGPMB (Direcția Generală de Poliție a Municipiului București). Din răspunsurile primite, a rezultat că agresorul și familia sa erau cunoscuți de autorități încă din 2019, fiind implicați în episoade repetate de violență domestică. Deși i s-au oferit informații privind măsurile de protecție, mama agresorului nu a depus inițial plângeri scrise. În 2019, agresorul a primit un ordin de protecție și a fost evacuat din locuință, dar a revenit ulterior în familie.

Poliția a deschis mai multe dosare penale împotriva agresorului pentru încălcarea ordinelor de protecție (2021 și 2022), violență domestică asupra fratelui său geamăn și mamei sale (2023), precum și în cazul unui nou episod de agresiune în 2024. În unele din aceste cazuri, situația de risc iminent nu a fost constatată, iar unele din aceste dosare au fost clasate. Deși agresorul a fost sancționat contravențional și informat despre consecințele legale ale faptelor sale, acesta nu a dorit accesarea unor servicii de sprijin pentru persoane fără adăpost. De asemenea, autoritățile arată că victima și agresorul au fost informați cu privire la drepturile și obligațiile lor.

Așadar, victimele violenței domestice locuiau într-un mediu caracterizat prin agresivitate, între membrii familiei existând nenumărate conflicte fizice și verbale. O atare situație ar fi fost necesar să fie cunoscută și avută în vedere nu doar de DGASPC, dar și de DGASMB, spre exemplu

pentru evaluarea concretă a situației acestuia, inclusiv din punct de vedere medical. De asemenea, deși organele de poliție au acționat, în multe situații, urmare sesizărilor primite din partea membrilor familiei agresorului, în unele cazuri au apreciat că nu există un risc iminent, dar starea conflictuală în familia avută în vedere s-a cronicizat, culminând cu uciderea de către agresor a trei membri de familie. Așadar, apreciem că o strictă și mai eficientă monitorizare a familiei, precum și evaluarea comportamentului agresorului (inclusiv din punct de vedere psihiatric) se impuneau cu necesitate și ar fi putut să prevină consecințele finale de maximă gravitate care s-au produs în cauză.

4.2.2. Organele de poliție nu au anunțat DGASPC/DAS pentru dispunerea de către aceste instituții de măsuri potrivit competențelor legale, motivând, spre exemplu, că sesizarea cazului s-a realizat direct prin serviciul 112, faptul că victima este majoră, respectiv că aceasta a fost informată cu privire la serviciile sociale pe care le poate accesa

Sesizare din oficiu vizând cazul unui bărbat din Galați care și-a agresat partenera însărcinată, pe holurile Spitalului Județean Galați (Dosar nr. 18489/2024)

Din demersurile efectuate de către instituția Avocatul Poporului a rezultat că familia nu se afla în evidențele DAS Galați, fapta constând în agresarea victimei face obiectul unui dosar penal al Parchetului de pe lângă Judecătoria Galați, în care se efectuează cercetări sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de violență în familie și tulburarea ordinii și liniștii publice. Poliția Municipiului Galați a întocmit formularul de evaluare a riscului pentru persoana vătămată și a fost emis ordinul de protecție provizoriu. Judecătoria Galați a dispus arestarea preventivă pentru o perioadă de 30 de zile a agresorului. S-a mai menționat că *victima nefiind minoră, organul de urmărire penală nu a considerat oportună informarea reprezentanților DGASPC, aceasta luând cunoștință în prealabil despre serviciile sociale la care are acces respectiv de consiliere psihologică, consiliere socială și consiliere (asistență juridică gratuită).*

Deoarece în conținutul răspunsurilor poliției nu exista nicio mențiune referitoare la colaborarea interinstituțională cu DGASPC/Direcția de Asistență Socială a Municipiului Galați/serviciile publice de asistență socială de la nivelul altor unități administrativ - teritoriale, în data de 04.10.2024, instituția Avocatul Poporului a efectuat noi demersuri adresate Inspectoratului de Poliție Județean Galați și Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Galați. Inspectoratul de Poliție Județean Galați ne-a răspuns că pentru buna cooperare interinstituțională cu reprezentanții DGASPC/DAS/SPAS, precum și pentru a fi evitată pe viitor o situație similară celei descrise în acest caz, au fost dispuse măsurile necesare.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Galați a precizat că instituția nu a fost sesizată anterior cu privire la cazul de violență domestică descris, dar după solicitarea de informații din partea instituției Avocatul Poporului, a inițiat demersuri la instituțiile implicate în soluționarea acestui caz, astfel încât victima violenței domestice, dacă acceptă, să fie inclusă într-un program de consiliere pentru a fi ajutată să prevină și să combată situațiile conflictuale cu partenerul său; ulterior, Primăria comunei Tulucești, județul Galați, a dispus și efectuarea unei anchete sociale la domiciliul victimei.

Așadar, tergiversarea informării autorităților cu atribuții în materia asigurării de servicii sociale poate afecta negativ victima, aflată deja într-o situație vulnerabilă, prin aceea că aceasta nu va beneficia într-un termen scurt de o evaluare a cazului său și de asigurarea asistenței specializate, pe care organele de poliție nu o pot oferi. Este necesară colaborarea interinstituțională de îndată ce este cunoscută, în orice mod, existența unui caz de violență domestică și monitorizarea situației victimei.

Sesizare din oficiu cu privire la cazul unui agresor care a încălcat în mod repetat ordinul de protecție.⁷ Caz de violență domestică - relație de uniune consensuală, din care a rezultat un copil (Dosar nr. 17670/2024)

Demersurile instituției Avocatului Poporului au relevat următoarele:

În urma unui apel telefonic de la partenerul său, prin care amenința victima cu moartea, fapt care, din punct de vedere psihologic, i-a declanșat o stare acută de temere, aceasta a solicitat instanței civile emiterea unui ordin de protecție, emis de judecătoria.

Victima și fiul său au fost consiliați de către angajații DGASPC și DAS, ulterior instituirii ordinului de protecție, cu privire la posibilitatea de a beneficia de consiliere psihologică specifică pentru cazurile de violență domestică prin compartimentele de specialitate ale DGASPC precum și cu privire la măsurile de protecție de care pot beneficia în cazul în care violența domestică s-ar repeta ulterior eliberării fostului partener, din starea de detenție (în cauză a fost întocmit un plan de servicii).

Agresorul a fost surprins în flagrant, în timp ce se afla la locul de muncă al partenerii sale, deși avea un ordin de protecție emis de către Judecătoria Botoșani, conform căruia avea obligația de a nu se apropia de aceasta. Din verificări, a reieșit faptul agresorul a încălcat în mod repetat ordinele de protecție emise de judecătoria - 54 de acte materiale reținute în sarcina inculpatului agresor - fapt pentru care, față de agresor s-au luat măsurile legale.

În urma intervenției instituției Avocatul Poporului, DGASPC și-a asumat obligația de a promova și mediatiza, în limita fondurilor și resurselor aprobate și existente, serviciile sociale pe care le poate oferi victimelor și/sau agresorilor violenței domestice.

Având în vedere obiectul Recomandării nr. 124/2024, emisă de instituția Avocatul Poporului la nivel național și fiind constatată o deficiență în cooperarea interinstituțională, s-a transmis o adresă către Inspectoratul de Poliție Județean Botoșani cu solicitarea de a dispune în principal, asigurarea colaborării interinstituționale cu reprezentanții DGASPC/DAS/SPAS, monitorizarea situațiilor în care există sesizări repetate ale victimelor, instruirea personalului și desfășurarea de activități de mediatizare și diseminare a actelor normative cu incidență în materia prevenirii și combaterii violenței domestice.

Așadar, acest caz demonstrează că, deși există un cadru juridic și instituțional pentru protecția victimelor, eficiența acestuia este limitată de lipsa unei monitorizări stricte a agresorilor și de o cooperare fluentă între instituțiile responsabile. Recomandările formulate de Avocatul Poporului constituie un pas necesar către îmbunătățirea răspunsului instituțional la violența domestică, însă aplicarea acestora trebuie să fie riguroasă și constantă pentru a preveni situații similare în viitor. O mai bună coordonare interinstituțională, instruirea polițiștilor și promovarea măsurilor de protecție sunt esențiale pentru reducerea riscului victimal și pentru consolidarea protecției persoanelor vulnerabile.

Sesizare din oficiu privind agresarea fizică a unei persoane de sex feminin, partenera agresorului (Dosar nr. 23169/2024 - în acest caz, s-a emis Recomandarea nr. 165/2024, adresată șefului Inspectoratului de Poliție Județean Suceava)

Sesizarea din oficiu se referă la cazul unei femei din municipiul Arad, care locuiește fără forme legale în municipiul Câmpulung Moldovenesc, și a sesizat poliției faptul că a fost agresată fizic de către partenerul ei din municipiul Câmpulung Moldovenesc.

Din demersurile efectuate a rezultat că nici Primăria Municipiului Câmpulung Moldovenesc, județul Suceava și nici DGASPC Suceava nu au fost informate cu privire la caz și nu au primit datele relevante, deși acestea au fost solicitate poliției.

⁷ Agresorul și victima nu locuiau împreună

Răspunsul Inspectoratului de Poliție Județean Suceava confirmă împrejurarea că nu a fost sesizată DGASPC Suceava și/sau serviciul public de asistență socială de la domiciliul victimei pentru a evalua cazul și a interveni conform competențelor acestora întrucât *nici victima și nici agresorul nu au domiciliul pe raza municipiului Câmpulung Moldovenesc*, dar și ca urmare a faptului că victima nu a dorit să formuleze plângere penală împotriva agresorului, arătând că nu are nicio pretenție de natură penală sau civilă față de acesta. S-a emis ordin de protecție provizoriu și s-a deschis un dosar penal. Cu ocazia sesizării Judecătorei Câmpulung Moldovenesc, victima a renunțat la judecarea cererii privind emiterea ordinului de protecție.

Considerându-se că în astfel de cazuri, calitatea intervenției și cooperarea interdisciplinară și interinstituțională sunt determinante pentru scoaterea victimei din relația violentă și, în final, pentru capacitatea acesteia de a lua decizii pertinente în legătură cu securitatea și viitorul ei, a fost emisă Recomandarea nr. 165/2024, adresată șefului Inspectoratului de Poliție Județean Suceava, solicitându-se luarea măsurilor necesare pentru:

- asigurarea colaborării interinstituționale cu reprezentanții DGASPC/ DAS/SPAS, cu atribuții în prevenirea violenței domestice, prin comunicarea imediată a oricărui caz de violență ori posibilă violență în familie, în vederea monitorizării de către aceștia, cu acordul victimei, a climatului familial;

- monitorizarea situațiilor în care există sesizări repetate ale victimelor, având ca obiect violența domestică, indiferent de confirmarea sau nu a acestora.

Sesizare din oficiu privind cazul unei tinere, victimă a violenței domestice, ucisă de partenerul care amenința că se sinucide (Dosar nr. 32028/2024).

În urma demersurilor instituției Avocatului Poporului, s-a constatat că situația nu era cunoscută la nivelul Direcției de Asistență Socială, motiv pentru care nu au fost luate măsuri preventive sau intervenții specifice. Direcția de Asistență Socială și-a exprimat disponibilitatea de a sprijini familiile afectate, atât la solicitarea acestora, cât și ori de câte ori va fi sesizată.

De asemenea, nu au fost emise ordine de protecție, iar poliția nu monitoriza conflictele dintre agresor și victimă, deoarece nu existau plângeri penale sau petiții. În urma incidentului, a fost deschis un dosar penal, agresorul fiind inițial reținut și ulterior arestat preventiv pentru 30 de zile.

Avocatul Poporului a transmis o adresă către Inspectoratul de Poliție Județean (IPJ), prin care s-a solicitat: îmbunătățirea cooperării cu DGASPC/DAS/SPAS; monitorizarea cazurilor în care victimele au formulat sesizări repetate; instruirea personalului de poliție pentru o mai bună gestionare a cazurilor de violență domestică; organizarea de campanii de informare privind prevenirea și combaterea violenței domestice.

Deși poliția a desfășurat, în 2024, activități împreună cu reprezentanți ai instituțiilor sociale, cazul analizat putea fi prevenit printr-o colaborare mai eficientă. În acest context, s-a solicitat Inspectoratului de Poliție Județean adoptarea unor măsuri suplimentare pentru prevenirea și combaterea violenței domestice.

Constatăm, astfel, că aceste cazuri sunt extrem de delicate, deoarece intervenția este dificilă din două motive principale: relațiile de familie implică un anumit grad de subiectivism, mai ales din partea victimelor, ceea ce le poate determina să nu raporteze abuzurile; autoritățile locale nu sunt informate cu privire la toate cazurile de violență domestică, astfel ca prin mijloacele pe care le au la dispoziție, să amelioreze situația sau să prevină apariția unor conflicte ce pot avea consecințe tragice.

Soluțiile eficiente pentru prevenirea și combaterea violenței domestice includ: colaborarea interinstituțională între DGASPC, DAS, SPAS și organele de poliție; mediatizarea fenomenului violenței domestice în rândul populației, prin informarea asupra recunoașterii și combaterii

acestui, atribuțiilor instituțiilor competente, drepturilor victimelor și serviciilor de care acestea pot beneficia; formarea profesională continuă a personalului implicat în prevenirea și combaterea violenței domestice. Aceste măsuri pot contribui la o mai bună protecție a victimelor și la o intervenție mai eficientă în cazurile de violență domestică.

Sesizare din oficiu vizând un caz de violență domestică repetată, în comuna Avrămeni, județul Botoșani (Dosar nr. 18111/2024 - în acest caz, s-a emis Recomandarea nr. 166/2024, adresată șefului Inspectoratului de Poliție Județean Botoșani)

În urma demersurilor efectuate și a rezultatelor obținute de către AVP, rezultă faptul că: au existat sesizări anterioare provenite de la aceeași persoană privind același agresor, petenta reclamând că este deranjată la miezul nopții de către fostul partener, care a spart geamuri și a forțat intrarea în locuință, deși avea ordin de restricție; victima a declarat că nu mai dorește să locuiască împreună cu agresorul deoarece consumă des băuturi alcoolice și nu contribuie cu nimic la creșterea copiilor; echipa mobilă din cadrul UAT nu a fost anunțată prin telefonul de urgență cu privire la acest caz.

În decursul timpului, au mai fost emise ordine de protecție provizorii, acestea au fost încălcate de către agresor, fiind reținut de către organele de poliție; anterior incidentului relatat, victima a mai formulat plângeri având ca obiect violența domestică, însă, pe parcursul cercetărilor, aceasta și-a retras plângerea formulată.

S-a constatat că organele de poliție nu au sesizat DGASPC Botoșani și/sau serviciul public de asistență socială de la domiciliul victimelor pentru a evalua cazul și a interveni conform competențelor acestora.

Avocatul Poporului a constatat că autoritatea locală nu a fost informată sau sesizată cu privire la cazul de violență domestică relatat, iar echipa mobilă din cadrul UAT nu a fost chemată prin telefonul de urgență la acest caz. La nivel de inspectorat de poliție județean, situația era cunoscută, în cauză fiind emise ordine de protecție provizorii - încălcate de către agresor - agresorul având întocmit și dosar penal.

După primirea adresei instituției noastre, au fost efectuate verificări și au fost identificate victimele violenței domestice, cazul urmând să fie monitorizat de asistentul medical comunitar, cu informarea polițiștilor.

Din demersurile efectuate, Avocatul Poporului a constatat că nu există o cooperare interinstituțională, motiv pentru care a fost emisă o recomandare către Inspectoratul de Poliție Județean, cu solicitarea de a dispune în principal asigurarea colaborării interinstituționale cu reprezentanții DGASPC/DAS/SPAS și monitorizarea situațiilor în care există sesizări repetate ale victimelor. Recomandarea a fost însușită.

Așadar, acest caz subliniază necesitatea unor intervenții imediate și coordonate între instituțiile responsabile, astfel încât victimele și copiii acestora să beneficieze de protecția efectivă garantată prin lege.

4.3. Constatări ale Avocatului Poporului cu privire la implementarea atribuțiilor autorităților cu competențe în materia acordării de asistență și servicii sociale

4.3.1. Activitatea DGASPC - aspecte referitoare la acordarea asistenței și serviciilor sociale în funcție de domiciliul victimei

Sesizare din oficiu care privește cazul unei tinere agresate fizic de către partenerul său (Dosar nr. 12164/2024)

Biroul Teritorial Brașov a efectuat demersuri la Direcția de Asistență Socială Făgăraș și la Poliția Municipiului Făgăraș, fiind solicitată examinarea situației și comunicarea măsurilor dispuse.

Poliția Municipiului Făgăraș ne-a comunicat că, în urma unei fapte de violență în familie săvârșite într-un autobuz, agresorul, partener al victimei, a fost reținut și dus 24 de ore în arest, fiind cercetat pentru infracțiunile violență în familie, lovirea și alte violențe și încălcarea măsurilor dispuse prin ordinul de protecție provizoriu și efectuate cercetări sub supravegherea Parchetului de pe lângă Judecătoria Făgăraș. Întrucât agresorul a încălcat măsurile dispuse prin ordinul de protecție provizoriu, polițiștii au luat măsura preventivă a reținerii. Ordinul de protecție provizoriu, emis la data de 09.04.2024, împotriva agresorului a fost confirmat de procuror și înaintat Judecătoriei Făgăraș, fiind emis un ordin de protecție pe o perioadă de 30 de zile.

În urma demersurilor întreprinse, Direcția de Asistență Socială Făgăraș a comunicat inițial faptul că, în urma discuției avute cu reprezentanții Poliției Municipiului Făgăraș, a rezultat că au fost efectuate cercetări, fiind emis un ordin de protecție împotriva agresorului, precum și faptul că persoanele implicate în altercație nu se află în evidența Direcției de Asistență Socială Făgăraș și nu au solicitat sprijinul acestei instituții publice.

Ulterior noii adrese pe care am transmis-o DAS Făgăraș, autoritatea locală a comunicat faptul că, în urma discuției avute cu victima, dar și cu agresorul, aceștia au declarat că s-au împăcat, locuiesc împreună și sunt de acord să participe la sediul DAS Făgăraș la întâlniri de consiliere socială, psihologică și juridică.

Agresorul nu mai are carte de identitate, fiind îndrumat și sprijinit în obținerea documentului. De asemenea, victima nu se mai află pe raza Municipiului Făgăraș, locuind fără forme legale pe raza comunei Jibert, sat Lovnic.

Având în vedere răspunsurile primite de la autoritățile sesizate, se constată faptul că Poliția Municipiului Făgăraș a întreprins măsurile legale, însă Direcția de Asistență Socială Făgăraș nu a venit inițial în întâmpinarea nevoilor victimei și nu a luat nicio măsură, în pofida primei adrese înaintate de instituția Avocatul Poporului prin care este semnalat acest caz.

În urma revenirii asupra aspectelor semnalate, Direcția de Asistență Socială Făgăraș a purtat discuții atât cu victima, dar și cu agresorul și au agreeat ca aceștia să participe la întâlniri de consiliere socială, psihologică și juridică în cadrul aceleiași direcții de asistență socială.

Așadar, apreciem că abordarea Direcției de Asistență Socială Făgăraș nu este una singulară și conduce la restrângerea asigurării serviciilor sociale specifice cazurilor de violență în familie, dacă victima nu se adresează direct acestei instituții publice sau dacă victima are domiciliul/reședința într-o altă localitate decât cea unde a fost săvârșită fapta de violență.

Sesizare din oficiu care a avut ca obiect vătămarea drepturilor persoanelor fizice în contextul săvârșirii unor fapte de violență în familie asupra acestora (Dosar nr. 34243/2024)

Biroul Teritorial Brașov s-a sesizat din oficiu având în vedere că, în urma demersurilor întreprinse în cadrul unor sesizări din oficiu care au avut ca obiect vătămarea drepturilor persoanelor fizice în contextul săvârșirii unor fapte de violență în familie asupra acestora, s-a constatat faptul că deseori acțiunile pe care trebuie să le desfășoare direcțiile/serviciile de asistență

socială în scopul protecției victimelor sunt îngreunate de lipsa unei concordanțe între competența teritorială a acestor departamente ale autorităților administrative publice de la nivel local (care se întinde pe raza teritorială a unității administrativ-teritoriale de care aparțin) și raza teritorială unde este stabilit domiciliul/reședința victimei.

Astfel, în situația în care fapta constituind violență în familie are loc pe raza teritorială a unei unități administrativ-teritoriale, direcțiile/serviciile de asistență socială intervin doar dacă victima are domiciliul/reședința în aceeași rază teritorială, ceea ce poate reprezenta un dezavantaj pentru victimă, în sensul că aceasta nu va mai beneficia în integralitate de asistența socială reglementată de legislația specială în domeniu.

Au fost întreprinse demersuri la Direcția de Asistență Socială a Municipiului Brașov și la Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați, fiind solicitat un punct de vedere referitor la situația constatată și la măsurile care pot fi dispuse în acest sens, în vederea eficientizării acestora în scopul protecției victimei violenței în familie.

De asemenea, prin adresa transmisă de Avocatul Poporului către ANES au fost exemplificate mai multe cazuri, inclusiv situația care a făcut obiectul Dosarului nr. 12164/2024 (sesizare din oficiu), referitor la o faptă de violență în familie săvârșită într-un autobuz de agresorul partener al victimei, caz în care Direcția de Asistență Socială Făgăraș nu a luat măsuri, întrucât victimele locuiau fără forme legale în Municipiul Făgăraș.

Urmare acestor demersuri, Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați ne-a precizat următoarele: pornind de la informațiile transmise de instituția Avocatul Poporului s-a colaborat cu Poliția Municipiului Făgăraș, constatându-se faptul că a fost emis un ordin de protecție împotriva agresorului, precum și că persoanele implicate în altercație nu se aflau în evidențele DAS Făgăraș și nu au solicitat sprijinul acesteia; în acest sens, conform legislației, în cazurile de violență domestică, rolul DAS Făgăraș este să identifice, să evalueze și să analizeze situații de tipul celei semnalate de instituția Avocatul Poporului, prin evaluarea riscurilor și a factorilor de protecție pentru victima violenței domestice și pentru copiii acesteia, în vederea activării de urgență a serviciilor de protecție, precum și a serviciilor de asistență și consiliere; totodată, pentru ca victima să beneficieze în integralitate de asistența socială reglementată de legislația specifică, reprezentanții DAS Făgăraș trebuie să țină seama de locuința efectivă a victimelor/situația constatată (s.n.) prin raportare la necesitățile de sprijin, la măsurile dispuse cu privire la intervențiile specializate în acord cu nevoile identificate ale victimelor și competențele deținute de această instituție; în situația în care, alături de victimele majore există victime minore sau martori minori, se asigură obligatoriu cooperarea cu compartimentul specializat de intervenție din cadrul DGASPC Brașov.

Centrul de primire în regim de urgență pentru protecția victimelor violenței domestice din cadrul DAS Brașov a făcut precizări privind cadrul legal aplicabil, respectiv art. 7, 13 și 18 din Legea nr. 217/2003, art. 44 și 76 din Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale și a concluzionat că serviciile sociale se acordă de către primăria de domiciliu, autorităților publice locale revenindu-le sarcina de a înființa și susține servicii sociale destinate prevenirii și combaterii violenței domestice.

S-a mai apreciat că singura excepție este prevăzută de Ordinul nr. 28/2019 privind aprobarea standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate prevenirii și combaterii violenței domestice, în ceea ce privește Adăpostul de urgență pentru victimele violenței domestice unde, victimele sunt admise în baza unui ordin de protecție, indiferent de domiciliul acestora.

S-a menționat că la nivelul Municipiului Brașov, Centrul de primire în regim de urgență pentru protecția victimelor violenței domestice acordă gratuit beneficiarilor, adulți și cupluri părinte/reprezentant legal - copii, următoarele servicii: admiterea în adăpost, evaluarea/

reevaluarea nevoilor individuale, stabilirea/revizuirea planului de intervenție precum și a programului de integrare/reintegrare social pentru fiecare beneficiar; cazare pe perioadă determinată, între 5 și 60 de zile, în funcție de situația particulară a fiecărui beneficiar, cu posibilitatea prelungirii perioadei, după caz; asigurarea hranei: 3 mese/zi; asigurarea lenjeriei de pat, păături, obiect de cazarmament complet și a materialelor igienico-sanitare; informare și consiliere socială; consiliere psihologică, psihoterapie; consiliere juridică; acordare programe educație extracurriculară; activități care contribuie la reinsertia în familie și în comunitate a beneficiarilor.

În cadrul DAS Brașov mai funcționează Centrul de informare și sensibilizare a populației și Centrul de asistență destinat agresorilor.

Procedura de intervenție de urgență pentru depășirea riscului mediat, la nivelul Municipiului Brașov este efectuată de Echipa mobilă înființată potrivit Ordinului nr. 2525/2018 emis de Ministrul muncii și justiției sociale.

S-a concluzionat în sensul că Direcția de Asistență Socială Brașov, prin Centrul de primire în regim de urgență respectă prevederile legale și oferă sprijin victimelor violenței domestice, inclusiv prin măsuri de cazare, consiliere și cooperare interinstituțională, indiferent de domiciliul acestora.

Având în vedere informațiile care ne-au fost comunicate de către cele două autorități publice sesizate, se desprind următoarele concluzii: din perspectiva ANES, direcțiile de asistență socială trebuie să țină seama de locuința efectivă a victimelor/situația constatată, pentru ca victima să beneficieze în integralitate de asistența socială reglementată de legislația specifică; din perspectiva DAS Brașov, serviciile sociale se acordă de către primăria de domiciliu/reședință, însă atribuțiile reglementate de Procedura de intervenție de urgență pentru depășirea riscului imediat, la nivelul Municipiului Brașov sunt exercitate de Echipa mobilă înființată potrivit Ordinului nr. 2525/2018 emis de ministrul muncii și justiției sociale - inclusiv primirea în cadrul Adăpostului de urgență pentru victimele violenței domestice, unde victimele sunt admise în baza unui ordin de protecție, indiferent de domiciliul victimelor; DAS Brașov poate fi considerat, așadar, un exemplu de bune practici pentru alte direcții de asistență socială din țară, unde nu sunt luate măsurile legale specifice, sub pretextul faptului că victima nu are domiciliul/reședința în acea localitate.

Față de cele expuse, au fost reluate demersuri scrise la Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, fiind solicitată luarea măsurilor necesare informării și îndrumării direcțiilor/serviciilor de asistență socială, în vederea respectării de către acestea a legislației în vigoare privind protecția victimelor violenței în familie în mod unitar la nivel național.

4.3.2. Activitatea echipei mobile/inexistența echipei mobile

Demersurile efectuate în soluționarea unor sesizări din oficiu au condus la concluzia că există situații în care echipa mobilă nu cunoaște sau aplică în mod defectuos prevederile legale

Sesizare din oficiu privind cazul unui bărbat din comuna Ciuperceni, județul Teleorman care și-a agresat fizic soția (Dosar nr. 32504/2024 - în acest caz, s-a emis Recomandarea nr. 184/2024, adresată conducerii Primăriei Comunei Ciuperceni)

Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la faptul că un bărbat din comuna Ciuperceni, județul Teleorman, și-ar fi agresat fizic soția, fiind emis un ordin de protecție provizoriu.

În urma demersurilor efectuate, au fost constatate anumite deficiențe în activitatea autorităților cu atribuții în cazurile de violență domestică. Din răspunsul transmis de către Inspectoratul de Poliție Județean Teleorman a reieșit că nu s-a considerat necesară informarea

autorităților cu atribuții în sfera asistenței sociale, întrucât nu au fost implicate persoane minore sau persoane care să facă obiectul unor măsuri de protecție, identificându-se astfel o primă problemă în semnalarea cazurilor de violență domestică de către poliție autorităților cu atribuții în domeniul sprijinirii victimelor. Având în vedere faptul că Avocatul Poporului a semnalat această deficiență prin Recomandarea nr. 124/2024 (într-un alt dosar), s-a procedat la transmiterea unei adrese către Inspectoratul General al Poliției Române, pentru a sublinia importanța colaborării dintre organele de poliție și DGASPC/SPAS/DAS, în cazurile de violență domestică pe care le instrumentează.

De asemenea, s-a constatat și faptul că la nivelul Primăriei comunei Ciuperceni, județul Teleorman, nu a fost înființată echipa mobilă cu atribuții în sfera informării și consilierii victimelor, evaluării inițiale a gradului de risc, asigurării măsurilor de protecție socială, etc. Așadar, pentru respectarea și implementarea prevederilor art. 51⁸ din Legea nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 184/2024, astfel încât conducerea Primăriei comunei Ciuperceni să întreprindă toate demersurile pentru a organiza, coordona și sprijini activitatea echipei mobile pentru intervenția în cazurile de violență domestică, astfel cum prevede legislația în vigoare.

Prin intermediul acestor demersuri Avocatul Poporului monitorizează respectarea cadrului legal incident în domeniul violenței domestice astfel încât să fie îndeplinite deziderate ca: prevenirea și combaterea violenței domestice, sprijinirea victimelor pentru a ieși din relațiile abuzive, pentru recuperarea demnității și integrității morale, pentru a se trage la răspundere agresorii, dar și pentru ca agresorii să fie incluși în programe specifice destinate reducerii comportamentului agresiv, controlului furiei și comunicării non-violente etc.

Astfel, cazul de față reflectă necesitatea ameliorării cooperării instituționale și a unui efort susținut pentru aplicarea legislației în vigoare, fără de care măsurile de combatere a violenței domestice rămân insuficiente și ineficiente.

Sesizare din oficiu privind un caz de violență domestică ce a constat în agresarea mamei de către fiul său (Dosar nr. 30786/2024 - în acest caz, s-a emis Recomandarea nr. 170/2024, adresată conducerii Primăriei comunei Beciu)

În urma demersurilor efectuate, s-a constatat că autoritățile sesizate au acționat conform prevederilor legale în vigoare, dar că la nivelul Primăriei comunei Beciu, județul Teleorman, nu a fost înființată echipa mobilă menită să intervină de urgență în cazurile de violență domestică. Astfel, a fost emisă Recomandarea nr. 170/2024, privind realizarea de către Primăria comunei Beciu a demersurilor necesare pentru a organiza, coordona și sprijini activitatea echipei mobile

⁸ (1) Intervenția de urgență se realizează din perspectiva acordării serviciilor sociale prin intermediul unei echipe mobile formate din reprezentanți ai Serviciului Public de Asistență Socială, denumit în continuare SPAS.

(2) Echipa mobilă are rol de verificare a semnalărilor, de evaluare inițială și de realizare a demersurilor necesare pentru depășirea riscului imediat, constând în: transport la unitatea sanitară cea mai apropiată în situațiile în care victima necesită îngrijiri medicale, sesizarea organelor de cercetare penală, sesizarea organelor competente pentru emiterea unui ordin de protecție provizoriu, orientarea către Direcția generală de asistență socială și protecția copilului, denumită în continuare DGASPC, sau, după caz, la SPAS, în vederea găzduirii în centre rezidențiale adecvate nevoilor și aplicării managementului de caz pentru victime și agresori.

(3) Semnalarea situațiilor urgente de violență domestică pentru care este necesar sprijinul din partea serviciilor sociale se realizează prin intermediul liniilor telefonice ale instituțiilor publice abilitate să intervină în cazurile de violență domestică, inclusiv al liniilor telefonice de urgență.

(4) Personalul din cadrul SPAS realizează evaluarea gradului de risc, din perspectiva acordării serviciilor sociale, pe baza unui instrument specific, care se aprobă, împreună cu procedura pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică, prin ordin emis de către ministrul muncii și protecției sociale.*)

pentru intervenția în cazurile de violență domestică, recomandare însoțită de către Primăria comunei Beciu.

Așadar, existența și funcționarea, potrivit normelor legale incidente, a tuturor structurilor cu atribuții în domeniul gestionării violenței domestice este esențială pentru respectarea drepturilor victimelor și oferirea unui răspuns adecvat în cazurile concrete cu care autoritățile sunt sesizate.

Sesizare din oficiu privind amenințarea unei persoane de sex feminin de către fiu (Dosar nr. 8100/2004 - în acest dosar, s-a emis Recomandarea nr. 90/2024, adresată Primarului comunei Slobozia Ciorăști)

Din răspunsurile primite de la autoritățile sesizate, au fost constatate disfuncționalități la nivelul UAT Slobozia Ciorăști, județul Vrancea, constând în cunoașterea insuficientă a legislației specifice pentru prevenirea și combaterea violenței domestice de către membrii echipei mobile constituite la nivelul comunei, de natură a împiedica aplicarea corectă și completă a dispozițiilor legale care au drept scop protecția victimelor și reducerea acestui fenomen.

Astfel, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 90/2024, adresată Primarului comunei Slobozia Ciorăști, pentru ca acesta să dispună măsuri pentru instruirea membrilor echipei mobile care realizează intervenția de urgență în cazurile de violență domestică pentru respectarea tuturor dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, și în Ordinul ministrului muncii și justiției sociale nr. 2525/2018 privind aprobarea Procedurii pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică și pentru ca echipa mobilă constituită la nivelul UAT Slobozia Ciorăști, județul Vrancea, să completeze toate documentele prevăzute de legislația specifică pentru gestionarea cazurilor de violență domestică.

Recomandarea a fost însoțită, în răspunsul Primăriei Slobozia Ciorăști, menționându-se că membrii echipei mobile au fost instruiți privind intervenția de urgență în cazurile de violență domestică și că victima în cauză este luată în evidență la nivelul UAT.

Așadar, intervenția Avocatului Poporului a condus la remedierea unor deficiențe în gestionarea cazurilor de violență domestică la nivel local, prin îmbunătățirea nivelului de pregătire a echipei mobile și a procedurilor de intervenție. Cu toate acestea, este esențial ca instituțiile locale să mențină un nivel ridicat de profesionalism și să acționeze în conformitate cu legislația în domeniu, pentru a preveni situații similare în viitor și pentru a asigura protecția eficientă a victimelor violenței domestice.

Sesizare din oficiu având ca obiect agresarea fizică a soției de către soț (Dosar nr. 12419/2024 - în acest dosar, s-a emis Recomandarea nr. 132/2024, adresată Primarului comunei Reghiu)

Demersurile realizate în acest dosar și analizarea activității autorităților competente prin raportare la prevederile legale în materia prevenirii și combaterii violenței domestice, au condus la concluzia că la nivelul comunei Reghiu, acțiunea echipei mobile denotă o cunoaștere insuficientă a legislației specifice.

În acest context, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 132/2024, adresată Primarului comunei Reghiu, prin care i s-a solicitat ca, în exercitarea atribuțiilor legale, să dispună instruirea membrilor echipei mobile care realizează intervenția de urgență în cazurile de violență domestică pentru respectarea tuturor dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, și în Ordinul ministrului muncii și justiției sociale nr. 2525/2018 privind aprobarea Procedurii pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică și ca echipa mobilă constituită la nivelul comunei Reghiu, județul Vrancea, să completeze toate documentele prevăzute de legislația specifică pentru gestionarea cazurilor de

violență domestică, din perspectiva acordării serviciilor sociale (Fișa pentru evaluarea gradului de risc și stabilirea măsurilor de siguranță necesare pentru victimele violenței domestice și celelalte acte). Primarul comunei Reghiu a comunicat un răspuns din care reiese că Recomandarea a fost însoțită, menționându-se că membrii echipei mobile au fost instruiți privind intervenția de urgență în cazurile de violență domestică.

Așadar, cunoașterea și aplicarea corectă a normelor ce reglementează atribuțiile autorităților competente a interveni în cazurile de violență domestică este decisivă pentru oferirea victimelor a posibilității de a beneficia de drepturile recunoscute de prevederile normative relevante.

Sesizare din oficiu privind un conflict verbal între soți, ce a determinat intervenția organelor de poliție (Dosar nr. 21618/2024 - în acest dosar, s-a emis Recomandarea nr. 186/2024, adresată Primarului comunei Ștefan cel Mare)

Urmare demersurilor întreprinse, Primăria comunei Ștefan cel Mare, județul Bacău, a comunicat că nu au fost puse în aplicare obligațiile care revin autorității locale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, respectiv, nu a fost implementat sistemul de înregistrare, raportare și management al cazurilor de violență domestică, nu a fost desemnat personalul specializat în acest sens și nu au fost organizate servicii sociale destinate prevenirii și combaterii violenței domestice.

În acest context, Avocatul Poporului, constatând că în cauză autoritatea sesizată nu a îndeplinit obligațiile legale în materie și că nu au fost dispuse măsurile specifice organizatorice în vederea asigurării protecției și informării victimelor violenței domestice din comunitate, prin Recomandarea nr. 186/2024, a solicitat primarului comunei Ștefan cel Mare, județul Bacău, punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, prin includerea pe ordinea de zi a Consiliului Local Ștefan cel Mare a unui proiect de hotărâre privind stabilirea componenței echipei mobile pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică și aprobarea procedurii privind modalitatea de intervenție a echipei mobile. Recomandarea se află în termenul de însușire de 60 de zile.

Așadar, constituirea, potrivit normelor în vigoare, a echipei mobile este importantă pentru buna îndeplinire a atribuțiilor autorităților locale în materia violenței domestice, contribuind la gestionarea justă a cazurilor de violență domestică și la garantarea exercitării drepturilor victimelor.

4.3.3. Alte deficiențe. Finanțarea autorităților locale

Sesizare din oficiu cu privire la aspecte vizând finanțarea autorităților implicate în gestionarea fenomenului violenței domestice din județele Cluj, Sălaj, Bistrița-Năsăud, și Maramureș

Din datele solicitate în ceea ce privește situația prevenirii și combaterii violenței domestice în județele Cluj, Bistrița-Năsăud, Maramureș și Sălaj au rezultat următoarele:

În județul Cluj, în 2023 a fost aprobată Strategia județeană de dezvoltare a serviciilor sociale (2023-2030), care prevede înființarea unor servicii noi pentru victimele violenței domestice. Existența unei rețele de centre și a unor echipe mobile de intervenție este un progres semnificativ, însă se recomandă extinderea serviciilor în mediul rural, creșterea numărului de centre pentru agresori și accesarea de finanțări pentru noi proiecte.

În județul Bistrița-Năsăud, funcționează o locuință protejată și un grup de suport, iar echipele mobile și interinstituționale asigură intervenția în cazuri de urgență. Cu toate acestea, lipsa de investiții și de proiecte noi în 2023 indică o stagnare. Se recomandă dezvoltarea serviciilor pentru victime și agresori și crearea de parteneriate public-private.

În județul Maramureș, serviciile existente includ o locuință protejată, un cabinet de consiliere vocațională și un grup de suport. Deși colaborarea interinstituțională este funcțională, nu au fost înființate noi servicii în 2023. Autoritățile ar trebui să prioritizeze extinderea infrastructurii de protecție și să implementeze programe de rehabilitare pentru agresori.

În județul Sălaj, infrastructura include centre de primiri în urgență, o locuință protejată și o echipă mobilă de intervenție. Există inițiative pentru prevenire și informare, însă lipsa unei metodologii clare și a formării profesionale limitează eficiența intervențiilor. Se recomandă alocarea de resurse pentru instruirea personalului și elaborarea unor strategii coerente de combatere a violenței domestice.

Toate cele patru județe analizate dispun de structuri și servicii pentru sprijinirea victimelor violenței domestice, însă există diferențe semnificative în ceea ce privește dezvoltarea și implementarea acestora. Clujul are cea mai bine pusă la punct strategie și infrastructură, dar necesită extindere în mediul rural și dezvoltarea unor centre pentru agresori. În Bistrița-Năsăud și Maramureș, lipsa de investiții și de inițiative noi a dus la stagnare, iar în Sălaj, deși există infrastructură, lipsa unei metodologii clare și a formării profesionale limitează eficiența intervențiilor.

Pentru îmbunătățirea sistemului de prevenire și combatere a violenței domestice, este necesară o implicare mai activă a autorităților locale și județene. Printre măsurile esențiale se numără:

- *Extinderea serviciilor sociale în mediul rural pentru a asigura acces egal la protecție și sprijin.*
- *Crearea de centre pentru agresori pentru reducerea riscului de recidivă.*
- *Accesarea de fonduri și implementarea unor proiecte noi pentru dezvoltarea serviciilor de sprijin.*
- *Consolidarea colaborărilor interinstituționale și a parteneriatelor public-privat pentru a îmbunătăți eficiența intervențiilor.*
- *Pregătirea profesională a specialiștilor din domeniu și elaborarea unor metodologii clare de lucru.*

4.3.4. Dificultăți în implementarea Recomandării Avocatului Poporului nr. 41/2024, determinate de poziția exprimată de victimă

Sesizare din oficiu referitoare la cazul unei femei din municipiul Alba-Iulia, agresată fizic de soț, suferind leziuni ce au necesitat îngrijiri medicale (Dosar nr. 1194/2024 - în acest caz, s-a emis Recomandarea nr. 41/2024, adresată directorului executiv al Direcției de Asistență Socială Alba-Iulia)

Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a solicitat informații de la Direcția de Asistență Socială Alba-Iulia și de la Inspectoratul de Poliție al Județului Alba pentru evaluarea situației descrisă în mass-media și identificarea măsurilor necesare pentru protecția victimei și prevenirea unor situații similare.

În urma sesizării, autoritățile au evaluat cazul, stabilind cauzele producerii incidentului și măsurile dispuse. Victima a fost informată despre existența Centrului pentru Victimele Violenței Domestice și serviciile oferite, însă demersurile Direcției de Asistență Socială Alba-Iulia nu au avut rezultatele scontate.

Conform investigațiilor poliției, femeia a suferit leziuni care au necesitat 7-8 zile de îngrijiri medicale și a fost amenințată cu alte acte de violență. În urma evaluării riscului, polițiștii din Alba-Iulia au emis un ordin de protecție provizoriu, valabil 5 zile, prin care agresorului i s-a

interzis să se apropie de victimă. De asemenea, la nivelul Poliției Municipiului Alba-Iulia a fost deschisă o mapă pentru monitorizarea conflictului dintre cele două persoane.

Având în vedere că victima se afla în continuare într-o situație de risc, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 41/2024, adresată directorului executiv al Direcției de Asistență Socială Alba-Iulia, solicitând: măsuri adecvate pentru sprijinirea victimei violenței domestice; intervenție de urgență în cazurile de violență domestică; întocmirea unui raport de intervenție și a unei anchete sociale; evaluarea inițială a cazului și furnizarea de informații victimei despre drepturile și serviciile disponibile.

Cu toate acestea, în astfel de cazuri am constatat lipsa unei protecții eficiente pentru victimele violenței domestice care refuză să depună sau își retrag plângerile, deseori din cauza presiunii agresorului. În anumite situații, chiar dacă victima a fost informată și i s-a oferit sprijin, siguranța sa rămâne precară; neaplicarea *ex officio* a unor măsuri în astfel de cazuri expune victimele la riscuri continue și perpetuează ciclul abuzului.

Cazul analizat demonstrează dificultățile întâmpinate de autorități în protejarea victimelor violenței domestice, mai ales în situațiile în care acestea refuză ajutorul. Deși poliția și instituțiile de asistență socială au intervenit conform legii, refuzul victimei și al familiei de a colabora a limitat eficiența măsurilor luate. În absența unor mecanisme care să protejeze automat victimele, siguranța acestora rămâne incertă, iar riscul de recidivă al agresorului este ridicat.

4.4. Cazuri particulare

4.4.1. Victima violenței domestice este o persoană cu dizabilități

Sesizare din oficiu privind un caz de violență domestică între soți (Dosar nr. 32886/2024)

Din datele comunicate de Primăria comunei Găvănești, județul Olt, rezultă că situația familiei era atât în atenția și monitorizarea Primăriei cât și a DGASPC Olt, victima era încadrată în grad de handicap grav cu asistent personal, are un copil minor de sex feminin dintr-o relație anterioară, iar din relația cu actualul soț a rezultat un alt copil, născut prematur, cu probleme de sănătate. Agresorul era de asemenea încadrat în grad de handicap accentuat.

Situația în familie s-a degradat din data de 10.11.2023, când agresorul a suferit un accident, iar victima era depășită de situație, nereușind să se descurce cu îngrijirea copiilor. În seara zilei de 12.02.2024, victima a apelat serviciul 112, în urma unor violențe domestice din partea soțului, pe fondul consumului de alcool. Ulterior, aceștia s-au împăcat.

În data de 22.10.2024, primăria a fost anunțată telefonic de către șeful de Postului de Poliție Găvănești, cu privire la faptul că în seara de 21.10.2024, victima a fost grav agresată fizic de către soțul acesteia, pe numele bărbatului fiind emisă o ordonanță de reținere pentru 24 ore, aflându-se în arest pentru de zile, iar victima fiind spitalizată timp de cinci zile.

Datele comunicate de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Olt au confirmat, în esență, aspectele comunicate de către Primăria Găvănești. DGASPC Olt a preluat copiii din familie și a instituit o măsură de protecție specială, respectiv, plasament în regim de urgență pentru minori. În urma incidentului petrecut în data de 22.10.2024, victima a fost spitalizată, informată și consiliată despre posibilitatea de a accesa serviciile de suport existente în cazul victimelor violenței în familie, refuzând accesarea acestora la acel moment. S-a precizat că acest caz va rămâne în monitorizarea SPAS din cadrul Primăriei comunei Găvănești, județul Olt, iar în situația în care vor fi identificate nevoi în ceea ce privește situația psiho-socio-familială a victimei, DGASPC Olt va interveni și va oferi servicii de specialitate care să vină în sprijinul acesteia.

Parchetul de pe lângă Judecătoria Balș ne-a informat că, în cauză a fost constituit un dosar penal sub aspectul săvârșirii infracțiunii violență în familie, prev. de art. 199 alin. (1) rap. la art. 193 alin. (2) și (2¹) lit. d) din Codul penal. În cauză organele de cercetare penală au dispus emiterea

unui ordin de protecție provizoriu pentru o perioadă de 5 zile, persoana vătămată prezentându-se ulterior în fața instanței și arătând că renunță la cererea de emitere a ordinului de protecție.

Acest caz poate fi considerat un exemplu de bune practici datorită intervenției rapide și coordonate a autorităților, însă prezintă și vulnerabilități semnificative care trebuie gestionate. Pe de o parte, datorită faptului că victima, persoană cu handicap, era deja în evidența DGASPC și DAS, intervenția promptă a autorităților a fost de natură să vină în sprijinul respectării și protejării drepturilor victimei, pe de altă parte însă, monitorizarea insuficientă a agresorului, refuzul victimei de a accesa sprijinul necesar și recidiva actelor de violență indică vulnerabilități în protecția efectivă a victimelor.

Pentru a preveni situații similare, este esențială consolidarea mecanismelor de protecție prin monitorizare prelungită, sprijin psihologic activ, ordin de protecție mai extins și o abordare profesionistă pentru a explica detaliat victimelor situația gravă și complexă în care se află, precum și efectele acesteia. De asemenea, legislația trebuie să fie ajustată astfel încât ordinele de protecție să poată fi prelungite chiar și fără plângerea expresă a victimei, în cazurile în care recidiva este evidentă și de natură a constitui un pericol pentru victimă.

Sesizare din oficiu privind conflictul între doi foști parteneri, victima fiind persoană cu handicap (Dosar nr. 21981/2024)

Biroul Teritorial Craiova s-a sesizat din oficiu în urma informațiilor apărute în mass-media, potrivit cărora, un bărbat din comuna Țânțăreni, județul Gorj, a intrat fără drept în locuința fostei parteneri, a lovit-o cu pumnii în zona feței și a corpului, după care a întreținut relații sexuale cu victima împotriva voinței acesteia. Potrivit informațiilor din presă, organele de poliție au fost sesizate de către fiul victimei, care se afla în Italia. S-au efectuat demersuri la Inspectoratul de Poliție Județean Gorj, Primăria comunei Țânțăreni, județul Gorj și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Gorj, pentru a solicita informații cu privire la cazul relatat de presă.

Urmare demersului efectuat la Primăria comunei Țânțăreni, a rezultat faptul că victima este pensionară, este încadrată în grad de handicap vizual cu asistent personal, conform certificatului de încadrare în grad de handicap emis în anul 2023, beneficiază de pensie. Aceasta a avut o relație de câteva luni cu agresorul. Victima a beneficiat de servicii sociale din partea autorității locale, respectiv ajutor de încălzire cu lemne și alimente, urmând ca aceasta să fie sprijinită pentru procurarea actelor necesare în vederea prelungirii certificatului de către comisia de handicap.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Gorj ne-a informat că persoana vătămată a fost vizitată de reprezentanții instituției, care i-au propus să urmeze un program de consiliere psihologică, însă aceasta a refuzat, susținând că a reușit să depășească incidentul cu sprijinul familiei. Cu ocazia vizitei, victima a fost consiliată, urmărindu-se înlăturarea sentimentului de vinovăție, identificarea modalităților de protecție personală, conștientizarea și exprimarea emoțiilor, a sentimentelor posttraumatice, gestionarea stresului și a emoțiilor negative, precum și depășirea acestora. Conform procesului-verbal încheiat de reprezentanții Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Gorj și ai Primăriei comunei Țânțăreni, cu ocazia efectuării vizitei la domiciliul victimei, în urma incidentului, aceasta a fost internată în spital, fiind externată în stare ameliorată.

Inspectoratul de Poliție Județean Gorj - Poliția Târgu Cărbunești ne-a înștiințat că în urma evaluării riscului, a fost emis ordinul de protecție provizoriu față de agresor, pentru o perioadă de cinci zile, confirmat de Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu Cărbunești, ulterior instanța a dispus prelungirea ordinului de protecție pentru o perioadă de opt luni de zile. În cauză, a fost întocmit dosar penal, agresorul fiind reținut pentru 24 de ore și introdus în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă al Inspectoratului de Poliție Județean Gorj, ulterior a fost emis mandatul de arestare preventivă de către Judecătoria Târgu Cărbunești, pentru o perioadă de 30 de zile.

În concluzie, un caz de violență în familie agravat de starea socială a victimei, care se afla într-o poziție vulnerabilă (persoană cu handicap, pensionară și beneficiară de servicii sociale oferite de primărie). Victima nu-și cunoștea și nu-și exercita drepturile conferite de lege în astfel de situații. Ca urmare a demersului instituției noastre, aceasta a fost consiliată de către reprezentanții Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Gorj cu ocazia vizitei acestora. Victima a fost spitalizată pentru înlăturarea urmărilor fizice ale agresiunii, iar Inspectoratul de Poliție Județean Gorj a emis un ordin de protecție față de agresor, confirmat de către unitatea de parchet.

4.4.2. Dosar în care victima și agresorul erau în proces de divorț

Sesizare din oficiu privind agresarea fizică a soției, procedura de divorț fiind în curs, iar soții separați în fapt (Dosar nr. 32706/2024)

Din datele comunicate de Inspectoratul Județean de Poliție Prahova, Administrația Serviciilor Sociale Comunitare Ploiești și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova a rezultat că în cauză există constituit un dosar penal, persoanele implicate având și conflicte anterioare, a fost emis ordin de protecție de către instanță, dar în urma verificărilor efectuate nu au fost întrunite elementele constitutive ale vreunei fapte penale, agresorul fiind avertizat de fiecare dată cu privire la respectarea obligațiilor dispuse în sarcina sa și consecințele legale ce le poate suporta în caz contrar. Victima locuiește împreună cu fiicele sale, iar din momentul intentării acțiunii de divorț (martie 2024), agresorul nu mai locuiește la aceeași adresă. Pe rolul instanței de judecată se află un proces de divorț și stabilire domiciliu pentru minore. Există un ordin de protecție pentru o perioadă de 12 luni față de agresor. La momentul vizitei reprezentanților ASSC Ploiești, tatăl era arestat preventiv pentru 30 de zile întrucât încălcase ordinul de protecție. Victima a fost informată și consiliată cu privire la serviciile și beneficiile existente pe plan local de care poate beneficia în condițiile legii, însă aceasta a refuzat accesarea acestora, deoarece victima și fiicele sale erau deja incluse într-un program de consiliere psihologică al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova. Familia rămâne în atenția ASSC Ploiești, urmând a fi monitorizată în vederea acordării sprijinului la nevoie și s-au formulat recomandări.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova ne-a informat că s-a autosesizat și a demarat procedurile de evaluare a situației și acordării serviciilor corespunzătoare în funcție de nevoile specifice, atât în ceea ce privește victima, cât și copiii minori ai acesteia, luând măsuri de informare cu privire la serviciile/programele ce pot fi accesate.

În concluzie, instituțiile responsabile și-au îndeplinit atribuțiile prin identificarea, evaluarea și intervenția asupra cazului, însă eficiența pe termen lung depinde de aplicarea continuă a măsurilor de protecție, de suportul acordat victimei și minorilor și de cooperarea instituțiilor în gestionarea evoluției cazului.

4.4.3. Victima a sesizat în repetate rânduri autoritățile competente/există un „istoric” de agresiune fizică/au fost încălcate obligațiile instituite în sarcina agresorului prin ordinul de protecție

Sesizare din oficiu privind cazul unei persoane de sex feminin ucisă de soțul său, față de care anterior solicitase emiterea unui ordin de protecție (Dosar nr. 20322/2024)

Din datele comunicate urmare demersurilor efectuate la Inspectoratul de Poliție al Județului Mureș - Poliția Municipiului Reghin, DGASPC Mureș, DAS Reghin și Primăria comunei Chiheru de Jos a rezultat că anterior uciderii victimei, față de agresor fuseseră emise două ordine

de protecție respectate; într-unul dintre cazuri victima însăși a apreciat că nu se mai impune emiterea ordinului de protecție. În celălalt caz, la data de 12.12.2023, Parchetul de pe lângă Judecătoria Reghin a dispus încetarea măsurilor dispuse de organele de poliție, apreciind că nu există un risc iminent și că viața, integritatea fizică ori libertatea victimei nu este pusă în pericol. Totuși, Judecătoria Reghin a dispus emiterea unui ordin de protecție.

Primăria comunei Chiheru de Jos ne-a comunicat faptul că pe parcursul derulării anchetelor sociale nu au fost relevate aspecte referitoare la acțiuni de violență asupra victimei și că pentru respectarea măsurilor cuprinse în ordinele de protecție provizorii emise nu s-a solicitat intervenția compartimentului de asistență socială din cadrul primăriei.

De asemenea, Poliția Municipiului Reghin a precizat, cu referire la conflictul din 11.12.2023, că lucrătorii de poliție nu au constatat necesitatea acordării de servicii sociale victimei și că victima ar fi fost monitorizată de către lucrătorii de poliție și la locul de muncă.

Față de faptul că organele de poliție nu au sesizat cazul autorităților cu competențe în materia asistenței sociale și având în vedere și consecințele de o maximă gravitate, constând în decesul victimei, s-a transmis o adresă IPJ Mureș reiterându-se aspectele avute în vedere prin Recomandarea nr. 124/2024 a Avocatului Poporului, în sensul colaborării cu DGASPC, SPAS, DAS.

Acest caz subliniază importanța unei evaluări corecte și unitare a riscului, precum și necesitatea unei implicări prompte și coordonate între autorități în gestionarea cazurilor de violență domestică. Este esențial ca poliția să colaboreze activ cu serviciile sociale pentru a asigura protecția reală a victimelor, nu doar prin măsuri reactive, ci și printr-un sprijin social efectiv, monitorizare constantă și consiliere specializată.

Sesizare din oficiu referitoare la cazul unei femei amenințate de către soț prin intermediul mijloacelor de comunicare - cyberbullying (mesaje, mesagerie Facebook și apeluri telefonice) (Dosar nr. 21820/2024)

Sesizarea din oficiu a avut în vedere situația unei persoane care a sesizat inițial organele de poliție cu privire la faptul că soțul a amenințat-o, motiv pentru care a fost emis un ordin de protecție pentru o perioadă de 6 luni. În decurs de câteva zile soțul și-a amenințat din nou soția prin intermediul mijloacelor de comunicare (mesaje, mesagerie Facebook și apeluri telefonice), fiind astfel încălcat ordinul de protecție prin care i s-a interzis orice contact cu victima, aspect semnalat organelor de cercetare penală. În acest context, agresorul a fost reținut pentru 24 de ore, iar la data încetării măsurii reținerii a fost pus sub control judiciar pentru 60 de zile. Ulterior, victima a sesizat din nou poliția cu privire la faptul că soțul a încălcat din nou ordinul de protecție, de această dată venind la locuința sa. Propunerea de înlocuire a controlului judiciar cu o măsură preventivă privativă de libertate a fost respinsă, inculpatul fiind trimis în judecată sub control judiciar pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută și pedepsită de art. 206 din Codul penal. Anterior acestor incidente, nu au mai existat sesizări din partea victimei.

Organele de poliție au procedat la înștiințarea Serviciului de Asistență Socială din cadrul Primăriei comunei Săveni cu privire la incidentul de violență domestică.

În ceea ce privește instituțiile cu atribuții în domeniul asistenței sociale a reieșit că acestea au procedat la întocmirea Fișei de identificare a riscurilor și a Fișei de observație cu scopul identificării cu precizie a situațiilor de risc generate în urma situației conflictuale din cadrul familiei; au propus celor doi soți includerea într-un program de consiliere psihologică; cei doi soți au participat separat la ședințe de consiliere psihologică și socială; agresorului i s-a prezentat oportunitatea de a participa și la ședințele de consiliere psihologică furnizate de Centrul de Consiliere pentru Agresor Slobozia, acesta fiind de acord și completând o solicitare în acest sens (acesta poate fi considerat și exemplu de bună practică din partea DGASPC această propunere de

a sprijini agresorul prin includerea acestuia într-un program destinat corectării comportamentelor agresive, controlării furiei, dezvoltare a abilităților de comunicare non-violentă, etc.).

În concluzie, situația analizată reliefează atât progresele făcute în ceea ce privește intervenția instituțională în cazurile de violență domestică, cât și deficiențele în aplicarea și monitorizarea eficientă a măsurilor de protecție. Este necesară o abordare integrată, care să conducă nu doar la aplicarea pedepsei, ci și să contribuie la reeducarea agresorului. De asemenea, este recomandabilă analiza oportunității agravării regimului sancționator în cazul încălcării ordinelor de protecție pentru a asigura protejarea reală a victimelor.

Sesizare din oficiu referitoare la cazul unei tinere ucise de partenerul său (Dosar nr. 16093/2024)

Din datele obținute urmare demersurilor efectuate, a rezultat că la Parchetul de pe lângă Tribunalul Sibiu există un dosar penal în instrumentare, fiind pusă în mișcare acțiunea penală față de agresor pentru omor; inculpatul a fost reținut pentru 24 de ore, iar Tribunalul Sibiu a dispus arestarea preventivă pentru 30 de zile.

Agresorul a fost supus unei expertize medico-legale psihiatrice, care a concluzionat că nu este necesară instituirea vreunei măsuri de siguranță prevăzute de Codul penal (art. 109 sau art. 110). În trecut, inculpatul a fost internat de urgență, examinările toxicologice au relevat consum de amfetamine și canabis. În ceea ce privește includerea într-un program de asistență pentru consumul de droguri, aceasta ar putea fi dispusă de un procuror DIICOT, dacă se constată săvârșirea unei infracțiuni specifice (conform Legii nr. 143/2000).

Anterior victima fusese plasată sub măsura de protecție specială (plasament familial) la bunicii materni, a absolvit 12 clase, dar nu a susținut examenul de bacalaureat, nu a găsit un loc de muncă și s-a mutat de la bunici. Pe durata măsurii de protecție specială, tânăra a fost monitorizată de DGASPC Brașov.

Un aspect semnificativ îl reprezintă lipsa de colaborare între DGASPC Sibiu și DGASPC Brașov, care a dus la o gestionare deficitară a cazului. Transferul responsabilităților între cele două instituții nu s-a realizat într-un mod eficient, ceea ce a condus la o monitorizare inadecvată a victimei după încetarea plasamentului. Această deficiență în coordonare a limitat accesul tinerei la sprijinul necesar pentru integrarea sa în societate, sporindu-i vulnerabilitatea și expunerea la factori de risc.

S-a concluzionat că la încetarea măsurii de protecție, victima a intrat într-o situație de vulnerabilitate, lipsindu-i un suport familial solid și o rețea de sprijin. Este probabil că nu a fost informată suficient despre drepturile sale și nu a beneficiat de servicii de consiliere, reabilitare sau reintegrare socială. Această vulnerabilitate a contribuit la expunerea sa la situații de risc, inclusiv violența domestică. Instituțiile competente au gestionat corespunzător situația victimei în timpul minoratului, însă lipsa unui sprijin consistent după încetarea măsurii de protecție a lăsat-o într-o situație vulnerabilă. Autoritățile nu au asigurat suficiente servicii de consiliere și reintegrare, contribuind indirect la contextul care a condus la tragedie.

4.4.4. Victima și agresorul nu erau căsătoriți și nu locuiau în același imobil la data agresiunii/divorțaseră anterior

Sesizare din oficiu privind cazul unei persoane de sex feminin violată de fostul partener, față de care, anterior, se emisese un ordin de protecție (Dosar nr. 13552/2024)

Urmare demersurilor realizate, din datele primite, a rezultat că a fost constituit un dosar penal (sub aspectul comiterii infracțiunilor de viol și nerespectarea măsurilor dispuse prin ordinul de protecție). A fost dispusă reținerea, iar ulterior arestarea preventivă a agresorului. Polițiștii au

transmis că au identificat alte 3 dosare penale în perioada iulie 2023-martie 2024 privind aceeași persoană vătămată și același agresor (având ca obiect infracțiunile de violență în familie, lovire sau alte violențe, furt, încălcare măsuri dispuse prin ordinul de protecție). De asemenea, față de agresor au fost emise două ordine de protecție (în mai și noiembrie 2023). În urma emiterii ordinului de protecție (de către Judecătoria Giurgiu), victima a solicitat revocarea acestuia, dar cererea sa a fost respinsă de instanță. Prin Ordinul de protecție provizoriu din noiembrie 2023, agresorul a fost evacuat din locuința comună fiind obligat să păstreze o distanță de cel puțin 100 de metri față de victimă, de locuința acesteia și de fiica lor minoră.

Sistemul informatic de monitorizare electronică a devenit funcțional din data de 01.01.2024, motiv pentru care IPJ Giurgiu a transmis că, la data emiterii ordinelor de protecție nu s-a putut impune obligarea agresorului de a purta permanent un dispozitiv electronic de supraveghere. Cu toate acestea, au fost întocmite mape de supraveghere.

Victima a fost informată despre drepturile sale și serviciile pe care le poate accesa, refuzând serviciile de consiliere psihologică și locuința protejată despre care a fost informată de către DGASPC Giurgiu; față de fiica sa minoră a fost instituit plasamentul familial la bunica paternă.

În acest caz, emiterea ordinelor de protecție a fost o măsură necesară, însă insuficientă pentru a preveni reîntoarcerea agresorului și comiterea unor noi infracțiuni. Implementarea sistemului de monitorizare electronică din ianuarie 2024 reprezintă un progres important și ar fi trebuit să fie aplicabil în astfel de cazuri cu risc ridicat.

Pentru îmbunătățirea eficienței măsurilor de protecție, sunt recomandabile:

- *Aplicarea imediată a monitorizării electronice în cazul agresorilor recidivanți*
- *Îmbunătățirea activității de consiliere a victimelor astfel încât acestea să înțeleagă importanța accesării serviciilor de protecție disponibile*
- *Îmbunătățirea mecanismului de supraveghere și intervenție rapidă pentru prevenirea încălcării ordinelor de protecție*

Acest caz subliniază necesitatea unor măsuri suplimentare pentru asigurarea protecției efective a victimelor violenței domestice, inclusiv aplicarea tehnologiilor moderne și consolidarea sprijinului social și juridic.

Sesizare din oficiu privind cazul unei tinere însărcinate, bătute de partener într-o parcare din Ploiești (Dosar nr. 19771/2024)

Urmare demersurilor efectuate la Inspectoratul Județean de Poliție Prahova, Administrația Serviciilor Sociale Comunitare Ploiești (ASSC) și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Prahova a rezultat că Administrația Serviciilor Sociale Comunitare Ploiești a solicitat informații de la Secția 3 Poliție Ploiești pentru identificarea tinerei. Conform Raportului de evaluare inițială, tânăra a dorit consiliere psihologică pentru depășirea traumelor cauzate de episodul de violență domestică. În trecut au mai existat conflicte între cele două persoane, dar nu au fost semnalate autorităților. La momentul agresării victimei, aceasta și agresorul locuiau în imobile diferite.

În urma incidentului mediatizat în presă, Judecătoria Ploiești a emis Ordinul de protecție față de agresor.

Tânăra, victimă a agresiunii, a fost consiliată de ASSC Ploiești cu privire la serviciile și beneficiile existente pe plan local, de care poate beneficia în condițiile legii. În urma consilierii, aceasta și-a exprimat dorința de a fi înscrisă într-un program de consiliere psihologică, cazul a fost transmis DGASPC Prahova, care a procedat includerea victimei într-un program de consiliere psihologică, tânăra fiind informată de DGASPC cu privire la posibilitatea acordării de asistență în centrul specializat al instituției (Locuință Protejată destinată Victimelor Violenței Domestice), însă aceasta a declarat că nu dorește să beneficieze de aceste servicii.

În concluzie, acest caz subliniază importanța implementării unui sistem de protecție consolidat, bazat pe prevenție, sprijin multidisciplinar și monitorizare constantă, astfel încât victimele să fie încurajate să solicite ajutor și să fie protejate eficient împotriva viitoarelor acte de violență.

4.4.5. Victimele proveneau din mediul rural, iar din demersurile efectuate a reieșit faptul că acestea nu au avut informațiile necesare cu privire la autoritățile pe care aveau posibilitatea să le sesizeze în legătură cu situația în care se aflau.

Sesizare din oficiu privind posibila încălcare a dispozițiilor art. 22 alin. (1) și 31 din Constituție, care garantează dreptul la viață și integritate fizică și psihică și dreptul la informare (Dosare nr. 9100/2024 și nr. 16625/2023)

Sesizările din oficiu au avut ca subiect comun datele prezentate de presă referitoare la faptul că femeile din mediul rural nu știu la cine pot apela în situații de violență domestică, iar concluziile au evidențiat că situația este întâlnită, în egală măsură, și în mediul urban. Printre obstacolele identificate erau indicate lipsa de informații, încrederea scăzută în autorități și vulnerabilitatea socio-economică. Multe dintre femeile chestionate pe acest subiect au declarat că nu știu ce pași trebuie să facă pentru ca să obțină protecție dacă sunt agresate în familie.

Din răspunsurile care au fost primite, atât de la autoritățile locale, cât și de la Autoritatea Națională pentru Egalitate de Șanse, rezultă că acestea sunt preocupate de îndeplinirea eficientă a activității în sfera egalității de șanse între femei și bărbați, prevenirea și combaterea violenței domestice. Răspunsurile, însă, nu au făcut referire la mijloacele prin care victimele violenței domestice din zona rurală primesc informațiile practice în legătură cu mecanismele pe care autoritățile le pot pune în mișcare în aceste cazuri și cum anume pot apela la ajutorul autorităților.

Așadar, oferirea victimelor violenței domestice a asistenței specifice, de o manieră coordonată și nefragmentată, precum și informarea permanentă a persoanelor care sunt sau pot deveni victime ale violenței domestice cu privire la drepturile recunoscute în favoarea lor și la modalitățile de accesare a acestora sunt cruciale pentru sprijinirea concretă și eficientă a victimelor și pentru a da un răspuns prompt și ferm fenomenului violenței domestice.

4.5. Aspecte privind folosirea dispozitivelor electronice de supraveghere⁹

Potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (1) din Legea nr. 146/2021 privind monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale, acest act normativ reglementează înființarea, organizarea și funcționarea Sistemului informatic de monitorizare electronică, (SIME), modul de utilizare a dispozitivelor electronice de supraveghere și modul de acțiune în situația generării unor alerte, măsuri de protecție a datelor din cadrul SIME. Potrivit art. 1 alin. (2) din aceeași lege, SIME se utilizează în scopul monitorizării electronice, cu ocazia, între altele, aplicării ordinului de protecție provizoriu și ordinului de protecție, potrivit Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată. În conformitate cu prevederile art. 40 alin. (1) din același act normativ monitorizarea electronică se aplică, în primă fază, în sistem pilot, cazurilor prevăzute la art. 1 alin. (2) lit. c) și d), începând cu data de 1 octombrie 2022, până cel mai târziu la data de 31 decembrie 2025.

Totodată, potrivit art. 5 din HG nr. 1025/2022 pentru stabilirea aspectelor tehnice și organizatorice privind funcționarea în sistem-pilot, precum și a celor privind operaționalizarea Sistemului informatic de monitorizare electronică: *monitorizarea electronică se aplică în sistem-*

⁹ Date puse la dispoziție de Domeniul armată, justiție, poliție, penitenciare din cadrul instituției Avocatul Poporului

pilot cazurilor prevăzute la art. 1 alin. (2) lit. a)-d) din Legea nr. 146/2021, cu modificările și completările ulterioare, în perioada stabilită la art. 40 alin. (1) și (11) din aceeași lege.

Monitorizarea electronică în sistem-pilot se aplică etapizat, după cum urmează:

a) prima etapă - în perioada 2022-2023 - la nivelul municipiului București și a județelor Iași, Mureș și Vrancea;

b) a doua etapă - în anul 2024 - la nivelul unităților administrativ-teritoriale prevăzute la lit. a) și la nivelul județelor Bacău, Brașov, Caraș-Severin, Călărași, Cluj, Constanța, Covasna, Galați, Giurgiu, Harghita, Ilfov, Mehedinți, Neamț, Prahova, Sibiu, Satu Mare, Sălaj, Teleorman, Vaslui și Vâlcea;

c) a treia etapă - în perioada 1 octombrie 2024-31 decembrie 2025 - la nivelul unităților administrativ-teritoriale prevăzute la lit. a) și b) și la nivelul județelor Alba, Arad, Argeș, Bihor, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Brăila, Buzău, Dâmbovița, Dolj, Gorj, Hunedoara, Ialomița, Maramureș, Olt, Suceava, Timiș și Tulcea.

SIME este dezvoltat astfel încât să permită afișarea în sistemul informatic geografic din cadrul Sistemului național unic pentru apeluri de urgență (SNUAU) a datelor de localizare aferente dispozitivului electronic de supraveghere *purtat de persoana supravegheată, respectiv ale celui purtat de persoana protejată, în momentul declanșării alertei*. Datele de localizare din cadrul SIME conțin atât poziția geografică și precizia localizării asociate dispozitivului electronic de supraveghere, cât și coordonatele temporale aferente determinării și transmiterii fiecărei poziții geografice. (art. 3 alin. (1) și (2))

Rezultă așadar, că monitorizarea electronică este nu doar utilă, dar și necesară pentru asigurarea respectării unora dintre obligațiile stabilite prin ordinul de protecție, modalitatea tehnică concretă de funcționare a sistemului astfel dezvoltat necesitând utilizarea sa și de către victime, ceea ce face necesară înțelegerea reală din partea acestora a avantajelor oferite de utilizarea acestor dispozitive.

Nerespectarea obligațiilor impuse de către instanțe și dificultățile existente uneori în implementarea sistemului informatic de monitorizare electronică au constituit temeiul unor sesizări din oficiu ale instituției Avocatul Poporului, datele rezultate din demersurile realizate fiind prezentate în cele ce urmează.

Sesizare din oficiu cu privire la frecvențele informații apărute în presă, referitoare la încălcarea ordinelor de protecție emise de instanța de judecată (Dosar nr. 2832/2024)

În dosar, au fost solicitate informații Inspectoratului General al Poliției Române, din datele comunicate rezultând că situațiile ce fac obiectul sesizării din oficiu au fost gestionate de către polițiștii de la IPJ Arad, Argeș și Gorj prin prisma prevederilor Legii nr. 217/2003 și cele ale Ordinului Ministrului Administrației și Internelor nr. 146/2.578/2018 privind modalitatea de gestionare a cazurilor de violență domestică de către polițiști, iar aspectele care au apărut în presă au fost comunicate de către compartimentele de relații cu publicul de la nivelul unităților implicate. Astfel, în două dintre cele trei situații expuse, polițiștii au emis ordine de protecție provizorii, unul dintre acestea fiind transformat ulterior în ordin de protecție de către instanța de judecată, în timp ce, într-una din situații, nu a fost emis ordin de protecție provizoriu, deoarece victima s-a adresat direct instanței, cu cerere. În situația în care au fost constatate încălcări ale măsurilor dispuse prin ordinele de protecție provizorii/ordinele de protecție au fost dispuse gradual și măsuri preventive, în conformitate cu prevederile legale.

Cu privire la măsurile de prevenire a nerespectării hotărârii emise de instanța de judecată, realizate de către polițiști, pentru prevenirea și combaterea violenței domestice s-a precizat că polițiștii responsabili cu supravegherea respectării acestor măsuri, au realizat astfel de activități, în conformitate cu prevederile art. 46 alin. (6) din Legea nr. 217/2003.

S-a mai precizat că din datele statistice existente la data redactării adresei, la nivelul IGPR, rezultă faptul că la nivel național, au fost sesizate un număr de 4.800 de infracțiuni din domeniul violenței domestice. Dintre acestea, un număr de 389 reprezintă încălcarea de către persoana împotriva căreia a fost emis un ordin de protecție a oricăreia dintre măsurile prevăzute la art. 38 alin. (1), (4) și (5) lit. a) și b), dispuse prin ordinul de protecție, faptă prev. și pedepsită de art. 47, alin. (1) și un număr de 66 reprezintă încălcarea de către persoana împotriva căreia a fost emis un ordin de protecție provizoriu a oricăreia dintre măsurile prevăzute la art. 31 alin. (1) și dispuse prin ordinul de protecție provizoriu, faptă prevăzută și pedepsită de art. 47 alin. (2) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea violenței domestice.

Factorii care influențează comiterea unor astfel de fapte, diferă de la o situație la alta, însă printre principalele cauze care favorizează săvârșirea acestor infracțiuni se numără: nivelul precar al educației; consumul de băuturi alcoolice în exces; aspecte generate pe fondul geloziei; mediul familial sau grupul social din care face parte, care poate fi nociv pentru ideologia agresorilor, prin inocularea unor ideologii incorecte cu privire la partenerul de viață; atitudinea, de cele mai multe ori discriminatorie a agresorilor, față de partenerul de viață.

Astfel, deși cadrul legislativ prevede măsuri pentru combaterea violenței domestice și monitorizarea ordinelor de protecție, realitatea arată că numărul semnificativ de încălcări impune îmbunătățiri în implementare. Este necesară o monitorizare mai eficientă a agresorilor, aplicarea promptă a sancțiunilor, creșterea gradului de informare a victimelor și implementarea unor soluții tehnologice moderne pentru prevenirea recidivei și prevenirea comiterii de fapte mai grave.

Sesizare din oficiu privind utilizarea sistemului informatic de monitorizare electronică (Dosar nr. 10267/2024)

Datele publicate în presă într-un articol data de 25 martie 2024, potrivit căruia oamenii legii au prea puține brățări electronice, însă nici pe acelea nu le folosesc, au constituit temeiul unei sesizări din oficiu a instituției Avocatul Poporului, în care au fost realizate demersuri la IGPR. Această instituție ne-a comunicat că în perioada anterioară aplicării în sistem-pilot a Sistemului informatic de monitorizare electronică, IGPR și unitățile teritoriale de poliție unde a fost operaționalizat acest sistem, au efectuat, prin ofițeri specialiști, instruirea personalului implicat în gestionarea acestor activități; monitorizarea electronică în sistem-pilot se aplică etapizat, iar odată cu punerea efectivă în aplicare a monitorizării electronice, nu au fost identificate situații care să conducă la imposibilitatea punerii în aplicare a măsurii, din motive ce țin de modul de operaționalizare al sistemului informatic.

Având în vedere faptul că repartizarea dispozitivelor de monitorizare electronică s-a realizat în funcție de particularitățile fiecărui județ, respectiv a municipiului București, ținându-se cont inclusiv de punctele de trecere a frontierei, nu au existat situații în care polițiștii să nu dispună de kitul de monitorizare electronică, nefiind înregistrate cazuri de imposibilitate de aplicare a supravegherii electronice datorită lipsei infrastructurii.

Repartizarea dispozitivelor de monitorizare electronică, respectiv a unui număr total de 3.220 dispozitive, s-a realizat ținându-se cont, la nivelul fiecărui județ, atât de numărul de subunități și municipii unde funcționează secții de poliție urbane, cât și de numărul ordinelor de protecție și al ordinelor de protecție provizorii emise anterior debutului monitorizării electronice în sistem pilot, prin realizarea unei proiecții a necesarului de dispozitive pentru fiecare unitate.

La nivelul Poliției Române, prin Direcția de Comunicații și Tehnologia Informației, există o rezervă de kituri de monitorizare electronică disponibilă pentru situațiile în care unitățile teritoriale solicită suplimentarea acestora. De asemenea, există posibilitatea alocării/realocării de dispozitive între unitățile teritoriale, în caz de nevoie, astfel încât procesul de monitorizare să nu fie afectat.

Referitor la nerespectarea ordinelor de protecție emise de instanța de judecată, în trimestrul I al anului 2024, au fost constatate 1.107 încălcări ale prevederilor ordinelor de protecție, faptă prevăzută și pedepsită de art. 47 alin. (1) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea violenței domestice. Majoritatea faptelor au constat în încălcarea obligației agresorului de a păstra distanța minimă față de persoana protejată, de reședința sau locul de muncă al acesteia sau contactarea victimei, fiind întocmite dosare penale în funcție de particularitățile fiecărei situații și dispuse măsuri în consecință.

Așadar, creșterea numărului cazurilor în care se utilizează utilizarea sistemului informatic de monitorizare electronică este importantă pentru eficiența monitorizare a situației victimelor și a agresorilor. Totodată, victimele trebuie să înțeleagă importanța acestui mod de supraveghere și să accepte luarea acestei măsuri, aptă a spori asigurarea securității lor.

Deși infrastructura de monitorizare electronică a fost implementată corespunzător, numărul ridicat de încălcări ale ordinelor de protecție sugerează că utilizarea efectivă a brățărilor electronice nu este suficient de eficientă în prevenirea recidivei. Este necesară o analiză mai profundă a modului în care aceste dispozitive sunt utilizate în practică, precum și o mai bună corelare între tehnologie și intervenția rapidă a autorităților, pentru a proteja eficient victimele.

4.6. Aspecte pozitive. Aspecte negative. Bune practici

Datele comunicate de către autorități în dosarele ce au avut ca obiect sesizările din oficiu, anterior exemplificate, demonstrează modul în care entitățile cu atribuții în materia gestionării, în orice mod, a fenomenului violenței domestice acționează prin metode specifice pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen.

Totodată, demersurile efectuate oferă nu doar exemple de bune practici, dar și exemple ce pot fi apreciate ca reprezentând disfuncționalități, desigur remediabile, în activitatea acestor autorități, ce vor fi prezentate în cele ce urmează.

4.6.1. Aspecte negative și pozitive

1. Deficiențe relative la colaborarea interinstituțională. Practica neunitară a autorităților de la nivel local referitoare la implementarea Recomandării Avocatului Poporului nr. 124/2024

Recomandarea Avocatului Poporului nr. 124/2024 adresată Inspectorului General al Poliției Române a avut ca obiect: dispunerea măsurilor necesare pentru colaborarea interinstituțională cu reprezentanții DGASPC/DAS/SPAS, cu atribuții în prevenirea violenței domestice, prin comunicarea imediată a oricărui caz de violență ori posibilă violență în familie, în vederea monitorizării de către aceștia a climatului familial; monitorizarea situațiilor în care există sesizări repetate ale victimelor, având ca obiect violența domestică, indiferent de confirmarea sau nu a acestora; instruirea personalului din subordine, cu privire la insistarea în aflarea adevărului, indiferent de starea de moment a victimei, precum și la prevenirea agresorului, referitor la consecințele faptelor sale.

Deși Recomandarea anterioară a fost însușită de către IGPR și implementată de majoritatea IPJ-urilor din țară, totuși, spre exemplu, din datele înregistrate la Biroul Teritorial Târgu-Mureș a reieșit că în județele Mureș și Harghita a fost necesară transmiterea de noi adrese Inspectoratelor Județene de Poliție Mureș și Harghita pentru a încuraja colaborarea cu Direcțiile de Asistență Socială din cadrul primăriilor în cazurile de violență domestică și de a sesiza de îndată aceste direcții și, implicit, pentru a implementa Recomandarea Avocatului Poporului nr. 124/2024.

Ulterior, în mod corelativ și ca aspect pozitiv, s-a constatat că Direcțiile de Asistență Socială, urmare demersurilor întreprinse de instituția noastră, au procedat imediat la identificarea cazurilor de violență domestică, la analizarea acestora, contactarea în vederea

consilierii și oferirii de servicii sociale victimei acțiunii de violență domestică, identificarea nevoilor medico-psiho-sociale ale acesteia, luarea de măsuri, după caz.

Exemple de implementare deficitară a Recomandării nr. 124/2024 au fost evidențiate și în ceea ce privește IPJ Botoșani, IPJ Suceava și IPJ Galați, ulterior demersurilor noastre suplimentare luându-se măsurile necesare de instruire a polițiștilor care au atribuții de intervenție la evenimente și cercetare a cazurilor de violență domestică.

Situații similare au fost evidențiate în practica Biroului Teritorial Slobozia, constatându-se că organele de poliție din subordinea IPJ Teleorman nu au înștiințat DGASPC/DAS/SPAS cu privire la un caz de violență domestică deoarece „nu au fost minori implicați în actele de violență domestică”. Ulterior, a fost transmisă o adresă către IGPR prin care au fost înverdate prevederile legale aplicabile în cazurile de violență domestică, respectiv am reiterat obiectivele Recomandării nr. 124/2024.

De asemenea, COJES Suceava și Botoșani au înverdat necesitatea existenței de structuri teritoriale ale ANES, care să gestioneze problema violenței domestice.

În anumite situații evidențiate a fost necesară efectuarea de către instituția Avocatul Poporului de demersuri repetate către autoritățile competente, astfel ca acestea să dispună măsurile prevăzute de lege pentru protejarea drepturilor victimei (de exemplu, Direcția de Asistență Socială Făgăraș), constatându-se o colaborare interinstituțională deficitară între autoritățile publice competente în ceea ce privește cazurile de violență domestică/de familie.

Activitatea Biroului Teritorial Alba-Iulia a relevat, de asemenea, situații de *coordonare slabă între instituții și lipsa unei colaborări eficiente*. Astfel, instituții precum poliția, serviciile sociale, spitalele și sistemul judiciar nu sunt întotdeauna bine coordonate, ceea ce poate duce la întârzieri în oferirea de sprijin sau la pierderea unor informații esențiale pentru soluționarea cazurilor. Totodată, victimele trebuie să apeleze la diferite autorități pentru exercitarea drepturilor, activitatea acestora și răspunsul oferit fiind fragmentate și putând să reprezinte o barieră pentru victima aflată într-o situație vulnerabilă care nu cunoaște modalitatea în care poate beneficia de asistența de care are nevoie.

2. Insuficiența resurselor financiare și umane. Formarea insuficientă a personalului

Problema finanțării corespunzătoare a autorităților centrale și locale este de natură a produce consecințe negative în sfera exercitării atribuțiilor prevăzute de actele normative ce le reglementează activitatea. Astfel, se impune a se avea în vedere necesitatea creșterii capacității administrative a ANES, inclusiv sub aspectul finanțării, aceasta producând în mod evident efecte imediate asupra capacității ANES de realizare a coordonării autorităților locale în privința combaterii violenței domestice.

În ceea ce privește situația autorităților locale și efectele lipsei sau insuficienței finanțării a acestora, demersurile realizate prin intermediul Biroului Teritorial Alba-Iulia au oferit date din care rezultă, spre exemplu, între altele, că autoritățile se confruntă adesea cu *lipsa de fonduri necesare* pentru a sprijini programele de prevenire și de sprijin pentru victime. Aceasta include insuficiența adăposturilor destinate victimelor, a personalului specializat și a posibilității de a oferi consiliere juridică; numărul limitat de adăposturi pentru victimele violenței domestice face ca multe persoane să nu aibă unde să se refugieze, fiind nevoite să rămână în medii abuzive. De asemenea, accesul la servicii de consiliere psihologică este limitat, în special în zonele rurale, ceea ce face dificilă reabilitarea emoțională a victimelor.

Poliția și serviciile de protecție socială au adesea *un număr insuficient de angajați specializați* pentru a se ocupa eficient de cazurile de violență domestică. De multe ori, personalul este suprasolicitat, ceea ce poate duce la întârzieri sau neglijarea cazurilor.

Totodată, *autoritățile nu dispun întotdeauna de formare adecvată* pentru a înțelege complexitatea cazurilor de violență domestică, ceea ce duce la subestimarea gravității situațiilor

sau la gestionarea inadecvată a cazurilor, iar *empatia redusă și stereotipurile* pot avea un impact negativ asupra modului în care sunt tratate victimele, anumiți angajați putând fi influențați de prejudecăți sau stereotipuri (de exemplu, unii angajați ai autorităților competente pot considera că problemele de violență domestică sunt „probleme de familie” și nu necesită intervenție de urgență).

3. Subraportarea cazurilor. Reticența victimelor

Multe victime nu raportează violența din cauza fricii de represalii sau a neîncrederii în capacitatea autorităților de a le proteja. Aceasta duce la un număr mare de cazuri care rămân neraportate sau gestionate prea târziu. În multe comunități, victimele violenței domestice se confruntă cu stigmatizarea și rușinea, ceea ce le împiedică să caute ajutor și deseori victimele refuză consilierea psihologică și uneori chiar renunță la judecarea cauzei având ca obiect emiterea unui ordin de protecție (ulterior emiterii ordinului de protecție provizoriu).

4. Durata procedurilor

Procese în cazurile de violență domestică pot dura mult timp, lăsând victimele vulnerabile în fața agresorilor, în multe cazuri, ordinele de restricție fiind greu de obținut sau nu sunt respectate, ceea ce pune victimele în continuare în pericol.

5. Acordarea asistenței condiționat de locul situării domiciliului victimei

Practica Biroului Teritorial Brașov a evidențiat faptul că, deseori acțiunile pe care trebuie să le desfășoare direcțiile/serviciile de asistență socială în scopul protecției victimelor sunt îngreunate de lipsa unei concordanțe între competența teritorială a acestor departamente ale autorităților administrative publice de la nivel local (care se întinde pe raza teritorială a unității administrativ-teritoriale de care aparțin) și raza teritorială unde este stabilit domiciliul/reședința victimei. Astfel, în situația în care fapta constituind violență în familie are loc pe raza teritorială a unei unități administrativ-teritoriale, direcțiile/serviciile de asistență socială intervin doar dacă victima are domiciliul/reședința în aceeași rază teritorială, ceea ce reprezintă un dezavantaj pentru victimă, în sensul că aceasta nu va mai beneficia în integralitate de asistența socială reglementată de legislația specială. Din datele comunicate de către ANES rezultă că din perspectiva ANES, direcțiile de asistență socială trebuie să țină seama de locuința efectivă a victimelor/situația constatată, pentru ca victima să beneficieze în integralitate de asistența socială reglementată de legislația specifică. Din perspectiva DAS Brașov, spre exemplu, serviciile sociale se acordă de către primăria de domiciliu/reședință, însă atribuțiile reglementate de Procedura de intervenție de urgență pentru depășirea riscului imediat, la nivelul Municipiului Brașov sunt exercitate de Echipa mobilă înființată potrivit Ordinului nr. 2525/2018 emis de ministrul muncii și justiției sociale - inclusiv primirea în cadrul Adăpostului de urgență pentru victimele violenței domestice, unde victimele sunt admise în baza unui ordin de protecție, indiferent de domiciliul victimelor. Spre deosebire de alte abordări instituționale ale cazurilor similare (raportate, de exemplu, de Biroul Teritorial Alba-Iulia), DAS Brașov poate fi considerat, așadar, un exemplu de bune practici pentru alte direcții de asistență socială din țară, unde nu sunt luate măsurile legale specifice, sub pretextul faptului că victima nu are domiciliul/reședința în acea localitate.

Față de cele expuse, au fost reluate demersuri scrise la Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, fiind solicitată luarea măsurilor necesare informării și îndrumării tuturor direcțiilor/serviciilor de asistență socială, în vederea respectării de către acestea a legislației în vigoare privind protecția victimelor violenței în familie în mod unitar la nivel național.

6. Măsuri de sprijinire a victimelor care nu cunosc procedura de urmat în situația în care se confruntă cu violența domestică. Situația victimelor din mediul rural

Practica Biroului Teritorial Pitești a relevat, în ceea ce privește județele Argeș și Vâlcea, că prin implementarea unor proiecte finanțate din fonduri europene (ex. proiectul Venus: Împreună pentru o viață în siguranță - la nivelul fiecărui județ) au fost înființate servicii locale integrate moderne în sprijinul victimelor violenței domestice și au fost organizate seminarii regionale de

informare și conștientizare pentru specialiștii și profesioniștii din cadrul autorităților publice locale. A fost îmbunătățită capacitatea de intervenție (ex. proiectul Vera - schimbare pozitivă și acțiune integrată în vremuri dificile - în cadrul programului „Justiție” gestionat de Ministerul Justiției) victimele violenței domestice și violenței de gen din comunitățile locale beneficiază de servicii de consiliere juridică, facilitând accesul la justiție și la informații de natură juridică – emiterea ordinului de protecție, cerere de divorț, custodia copiilor, ajutor judiciar.

Existența Mecanismului de Dialog Tripartit format din Consiliul Interministerial pentru Prevenirea și Combaterea Violenței Domestice, Comisiei Naționale în domeniul egalității de șanse între bărbați și femei și Comisia Județeană în domeniul egalității de între bărbați și femei poate contribui și sprijini implementarea, la nivel național, a Convenției de la Istanbul și aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a violenței domestice.

Așadar, datele comunicate atât de autoritățile locale, cât și de Autoritatea Națională pentru Egalitate de Șanse, demonstrează că acestea sunt preocupate pentru îndeplinirea eficientă a activității în sfera egalității de șanse între femei și bărbați, prevenirea și combaterea violenței domestice, fără a face referire expresă la mijloacele specifice pe care victimele din zona rurală le au la dispoziție, astfel încât să primească informațiile practice în legătură cu mecanismele pe care autoritățile le pot pune în mișcare în aceste cazuri.

4.6.2. Exemple de bune practici

1. Stabilirea de standarde optime privind colaborarea și coordonarea interinstituțională

1.1. Activitatea și programele derulate de ANES

Constatând complexitatea și etiologia multiplă a fenomenului violenței domestice, ANES derulează în mod constant proiecte și programe destinate exercitării efective a drepturilor victimelor violenței domestice. De asemenea, această instituție a realizat nenumărate întâlniri care au facilitat contactul nemijlocit al specialiștilor implicați în gestionarea fenomenului violenței domestice și, implicit, transferul de bune practici și dialogul pe marginea dificultăților/succeselor/provocărilor întâlnite în această sferă de activitate. Spre exemplu, în parteneriat cu 42 de parteneri locali, a fost finalizat proiectul Venus: Împreună pentru o viață în siguranță - care vizează asigurarea de locuințe protejate, asigurarea de consiliere vocațională și sprijinirea victimelor de către grupuri de suport.

Proiectul intitulat „Sprijin pentru implementarea Convenției de la Istanbul în România”, derulat în perioada 2019-2021, a reprezentat o acțiune strategică menită să sprijine autoritățile administrației publice din România să adopte o acțiune coordonată în abordarea provocărilor reprezentate de punerea în aplicare a Convenției de la Istanbul. Având ca obiectiv principal susținerea punerii în aplicare a Convenției de la Istanbul în România și vizând în mod implicit, reducerea violenței în familie și a violenței împotriva femeilor, proiectul a tins la facilitarea schimbului de bune practici cu instituții norvegiene relevante, cu experiență în domeniul violenței în familie și a violenței împotriva femeilor.

De asemenea, proiectul Viogen-RoJust, finanțat prin Mecanismul Financiar Norvegian 2014-2021, a reprezentat o acțiune strategică, în scopul implementării efective a standardelor Consiliului Europei privind drepturile omului și vizează măsuri mai bune de protecție împotriva violenței domestice, asigurarea unei intervenții adecvate, dar și îmbunătățirea cadrului legislativ privind protecția și nediscriminarea victimelor. Proiectul a inclus acțiuni de creare, dezvoltare și promovare la nivel regional/multi-regional/național a unor mecanisme de protecție a drepturilor persoanelor vulnerabile și a unor măsuri pentru combaterea discriminării și/sau pentru promovarea drepturilor omului, pilotate la nivel național, cu accent pe victime ale discriminării pe criteriul de sex și ale violenței domestice sau violenței de gen; inițierea și promovarea unui program de

instruire/formare profesională inițială și continuă a profesioniștilor cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii violenței de gen și violenței domestice, în ceea ce privește implementarea documentelor internaționale cu privire la drepturile omului ratificate de către România și evitarea viciilor de procedură care au determinat pronunțarea de către CEDO a unor hotărâri prin care România a fost condamnată la plata unor sume cu titlu de despăgubire; realizarea unei campanii naționale de informare și conștientizare a opiniei publice și a profesioniștilor din domeniul judiciar și din domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice și a violenței de gen cu privire la respectarea drepturilor victimelor, evitarea revictimizării și nediscriminare; realizarea unei platforme online ca punct resursă de informare a opiniei publice, cu segment dedicat profesioniștilor din domeniu: judecători, procurori, avocați, polițiști și componentă dedicată sesizării unor abuzuri din sistemul judiciar (poliție, parchete, instanțe de judecată) și asigurării consilierii/îndrumării persoanelor vulnerabile) cu privire la apărarea drepturilor lor și modalitățile de sesizare ale autorităților competente; organizarea unei Caravane juridice virtuale VioGen RoJust, la nivel național, în scopul creșterii capacității instituțiilor naționale de a transpune în practică recomandările rezultate din hotărârile CEDO și alte recomandări de țară specifice; realizarea unor activități de advocacy care să permită crearea unor mecanisme eficiente de comunicare între diferiți actori instituționali cu responsabilități în procesul de implementare a deciziilor și recomandărilor de țară pe tema abuzului, violenței domestice și violenței de gen; elaborarea unui Studiu privind jurisprudența CEDO relevantă pentru profesioniștii din domeniul judiciar și exemplele de bună practică.

Totodată, a fost derulat proiectul VERA - schimbare pozitivă prin acțiuni integrate în vremuri dificile, care a avut ca obiectiv general îmbunătățirea și adaptarea capacității de răspuns a autorităților publice centrale și locale pentru a oferi un sprijin mai bun și adecvat victimelor violenței domestice și violenței de gen, în contextul pandemiei de COVID-19, iar ca obiective specifice, îmbunătățirea capacității de răspuns a mecanismelor interinstituționale pentru intervenția de urgență în cazurile de violență domestică la nivelul comunităților (echipe mobile), instruirea specialiștilor din compartimentele de violență domestică (CVD) de la nivelul DGASPC-urilor și creșterea capacității acestora de a facilita accesul la justiție al victimelor violenței domestice și violenței de gen și a copiilor afectați de aceasta, elaborarea unui Barometru în domeniul violenței domestice și al violenței de gen, urmărind evoluția fenomenului, practicilor și tendințelor, bugetarea de gen, serviciile sociale, măsurile de protecție, consiliere juridică, sprijin psihologic, piața forței de muncă, în special în legătură cu pandemia de COVID-19, în fiecare județ și la nivel național.

1.2. Colaborarea DGASPC-urilor cu organele judiciare

Un exemplu de bune practici în materia cooperării interinstituționale cu evidente efecte pozitive în gestionarea fenomenului violenței domestice a rezultat din activitatea Biroului Teritorial Timișoara, evidențiindu-se existența de convenții de colaborare între DGASPC Arad, Tribunalul Arad, Parchetul de pe lângă Tribunalul Arad și Inspectoratul de Poliție al Județului Arad, pentru transmiterea Sentințelor civile de Ordin de protecție, emise în beneficiul victimelor violenței domestice. Totodată, s-au încheiat convenții cu toate primăriile județului Arad, prin care sunt stipulate drepturile și obligațiile fiecărei părți în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice.

De asemenea, DGASPC Caraș-Severin colaborează cu IPJ Caraș-Severin și DAS Caransebeș, iar DGASPC Timiș cu DAS Timișoara, echipa mobilă, organele de poliție și urmărire penală, această instituție derulând acțiuni de prevenire a fenomenului violenței domestice.

1.3. Colaborarea organelor de poliție cu DGASPC, DAS, SPAS

Un alt exemplu de bune practici a fost relevat în activitatea Biroului Teritorial Iași, constatându-se colaborarea, la nivelul județului Vaslui a DGASPC, DAS, SPAS și IPJ, activitatea

instituțiilor implicate în gestionarea fenomenului violenței domestice derulându-se în mod corespunzător și constant, inclusiv prin acțiuni de prevenire, informare și educare a populației, prevenirea și combaterea violenței domestice fiind una dintre prioritățile naționale în domeniul prevenirii criminalității.

La nivelul DGASPC Vaslui, este delegată o persoană care facilitează relația de colaborare interinstituțională, persoană care organizează întâlniri de lucru cu asistenții sociali/persoanele cu atribuții de asistență socială din structura primăriei de domiciliu. Se menține colaborarea permanentă cu consiliile comunitare consultative.

Echipa intersectorială locală Vaslui are atribuțiile extinse și în ceea ce privește cazurile de violență în familie, sens pentru care atunci când sunt solicitări, oferă recomandările aferente cu privire la soluționare. În plan concret, asistenții sociali din primărie/persoanele delegate cu atribuții de asistență socială contactează telefonic departamentul specializat sau direct serviciile de tip rezidențial ce oferă găzduire victimelor violenței în familie pentru a beneficia de îndrumare metodologică ce include: oferirea suportului legislativ necesar, sprijin de specialitate în realizarea activității de identificare a cazurilor aflate la risc, în realizarea evaluărilor inițiale, respectiv a planurilor de servicii sau a rapoartelor de implementare a planurilor de servicii, colaborarea permanentă atunci când există cazuri în monitorizarea SPAS.

Se menține, prin întâlniri de lucru, o relație pozitivă de colaborare cu toate structurile polițienești ce au rolul de a interveni comunitar în cazurile de violență în familie, prilej cu care sunt diseminate și informații referitoare la serviciile sociale din structura DGASPC Vaslui cu rol în sprijinirea și orientarea victimelor.

SPAS din cadrul UAT Pușcași desfășoară informări cu privire la măsurile de protecție și serviciile sociale de care pot beneficia persoanele în vederea ieșirii din situația de criză. La nivelul Primăriei comunei Pușcași nu sunt încheiate parteneriate pentru acordarea sprijinului necesar victimelor violenței domestice, întrucât la nivelul județului nu sunt ONG-uri care activează în acest domeniu, însă există o colaborare între SPAS Pușcași și DGASPC Vaslui, precum și colaborări cu ONG-urile locale ori din zona N-E care au ca grup țintă copiii aflați în risc de excludere socială din motive economice. Totodată, DGASPC Vaslui a programat întâlniri de lucru cu asistenții sociali/persoanele cu atribuții din SPAS-uri, cu scopul rearmonizării tuturor prevederilor legislative din domeniul protecției și promovării drepturilor copilului. De asemenea, s-a arătat că prevenirea și combaterea violenței domestice este una dintre prioritățile naționale în domeniul prevenirii criminalității, scopul programului fiind diminuarea riscului victimal în rândul persoanelor potențiale victime ale infracțiunilor de violență comise în mediul familial.

În plus, la nivelul Inspectoratului de Poliție Județean Vaslui a fost încheiat un *Protocol de colaborare cu Serviciul de Probațiune Vaslui*, în cadrul Programului de prevenire a recidivei pentru persoanele condamnate pentru tulburarea ordinii și liniștii publice ori infracțiunilor comise cu violență (cu accent pe violență în familie). La nivelul IPJ Vaslui se desfășoară periodic acțiuni de informare/educare a populației având ca scop cunoașterea măsurilor de protecție, schimbarea comportamentului persoanelor predispuse la comiterea actelor de violență domestică, precum și informarea acestora cu privire la măsurile de protecție și serviciile sociale de care pot beneficia în vederea ieșirii din situația de criză.

În concluzie, deși județul Vaslui dispune de o bună colaborare interinstituțională și de programe de prevenire a violenței domestice, instituția Avocatul Poporului a constatat că în anumite situații măsurile existente nu sunt întotdeauna eficiente în prevenirea recidivei agresorilor și protejarea reală a victimelor. Este necesară o consolidare a supravegherii și aplicării ordinelor de protecție, precum și dezvoltarea unor servicii de sprijin mai eficiente pentru victime, inclusiv parteneriate cu ONG-uri specializate. În plus, ar fi benefică o evaluare periodică a eficienței

programelor de prevenire și intervenție, pentru a identifica și remedia eventualele deficiențe în timp util.

Un alt exemplu de bună practică este reprezentat de activitățile derulate de IPJ Prahova care a realizat de la începutul anului 2024 mai multe de activități de prevenire a violenței intrafamiliale, prin campanii derulate, prin transmiterea de mesaje preventive prin intermediul mass-media și al canalelor on-line de socializare și informare, întâlniri cu victimele violenței domestice și activități de instruire pentru angajați pe linie de asistență socială din cadrul primăriilor, DGASPC Prahova și ai unor instituții medicale.

Colaborarea organelor de poliție cu DGASPC și primăria a fost de asemenea relevantă de modul de exercitare a atribuțiilor IPJ Dâmbovița, DGASPC Dâmbovița și primărie care abordează în mod integrat cazurile, cu respectarea prevederilor legale și a drepturilor victimei. Totodată, DGASPC Dâmbovița derulează acțiuni de prevenire a cazurilor de violență domestică, prin organizare și participare la întâlniri în teritoriu cu reprezentanții autorităților locale și ai Inspectoratului Județean de Poliție Dâmbovița, în cadrul „Programului pentru prevenirea violenței în familie și a agresiunilor de natură sexuală”. În perioada 2023-2024, Compartimentul de Analiză și Prevenire a Criminalității a desfășurat activități informativ-preventive pe linia prevenirii violenței domestice și victimizării în cadrul Programului național de prevenire a violenței domestice Prioritatea Națională a Poliției Române, precum și în cadrul *Campaniilor naționale Bright Sky România și Scuzele nu schimbă realitatea*. De asemenea, la data de 30 iulie 2024, IPJ Dâmbovița a întocmit Planul de măsuri nr. 167109/2024 pentru prevenirea violenței domestice și a infracțiunilor de lovire sau alte violențe. În anul 2023, Compartimentul de Analiză și Prevenire a Criminalității a desfășurat 16 activități în cadrul Programului Național la care au participat 566 de beneficiari, iar în cadrul Campaniei Bright Sky au fost organizate 20 de activități la care au participat un număr de 893 de persoane, fiind distribuite 1237 de flyere - broșuri de informare și prezentată aplicația Bright Sky. În cadrul demersurilor inițiale au participat 13 parteneri (instituții publice și autorități locale), printre care Direcția Generală de Asistență Socială și Proiecția Copilului Dâmbovița, Direcția de Asistență Socială Târgoviște, Poliția Locală, un ONG etc. Activitățile au fost mediatizate, fiind publicate 33 de articole de presă și realizate 2 interviuri la radio.

Așadar, abordarea coordonată a cazurilor de violență domestică presupune oferirea de servicii integrate, demers imposibil de realizat în lipsa colaborării interinstituționale. Suportul financiar al autorităților locale face posibilă nu doar crearea structurilor necesare, dar și existența unui personal specializat, apt a oferi servicii particularizate corespunzătoare nevoilor victimelor.

2. Luarea de măsuri complementare privind agresorul

Un alt exemplu de atitudine proactivă a autorității competente este reprezentat de dispunerea internării nevoluntare a unui agresor din municipiul București, demersurile fiind realizate de Secția 25 Poliție și de Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 6 București. De asemenea, în aceeași cauză, în care victimele erau mama și bunica agresorului, care nu au depus plângere și s-au opus emiterii unor ordine de protecție, s-a procedat la întocmirea formularului de evaluare a riscului, constatându-se existența riscului iminent; cauza a fost adusă la cunoștința Compartimentului pentru Combaterea Violenței Domestice din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 6.

În concluzie, deși refuzul victimelor de a coopera cu autoritățile a fost un obstacol, instituțiile responsabile au aplicat măsuri adecvate, reușind să prevină potențiale alte episoade de violență prin internarea nevoluntară a agresorului. Acest caz subliniază importanța unei abordări multidisciplinare în gestionarea violenței domestice, precum și necesitatea continuării

eforturilor pentru conștientizarea victimelor cu privire la riscurile la care se expun prin refuzul măsurilor de protecție.

3. Sprijinirea persoanelor cu dizabilități, victime ale violenței domestice, prin utilizarea numărului 113

Un exemplu de bune practici îl reprezintă colaborarea Serviciului de Telecomunicații Speciale (STS), Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse¹⁰, ANES și ANPDPD și preocuparea autorităților competente, cu atribuții în domeniu în implementarea de soluții optime, care să asigure funcționalitatea serviciului 113 în ceea ce privește utilizatorii persoane cu dizabilități.

Prin SMS la numărul 113 se asigură preluarea mesajelor SMS asociate solicitărilor de urgență inițiate în rețelele publice de comunicații electronice mobile, de către persoanele cu dizabilități de auz și/sau vorbire care s-au înregistrat în baza de date a Sistemului național unic pentru apeluri de urgență (SNUAU).

STS colaborează în activitatea sa, spre exemplu, cu Asociația Națională a Surzilor din România și derulează un proiect de modernizare a sistemului informatic 112, proiect ce include dezvoltarea unei aplicații cu accesibilitate crescută pentru persoanele cu dizabilități (funcțiile aplicației permițând inclusiv transmiterea informațiilor privind tipul urgenței prin selectarea unor pictograme sugestive pentru fiecare tip de eveniment, sau a unor imagini și posibilitatea de a fi introdus un interpret mimico-gestual în apelul/conferința video). STS a inițiat demersuri pentru cooptarea unor traducători care să facă posibilă comunicarea cu persoane care se exprimă prin limbajul mimico-gestual și are în vedere în activitatea sa inclusiv luarea de măsuri privind implementarea Directivei (UE) 2019/882 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019, privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor, transpusă prin Legea nr. 232/2022 ce va intra în vigoare din 28 iunie 2025.

4.7. Date statistice

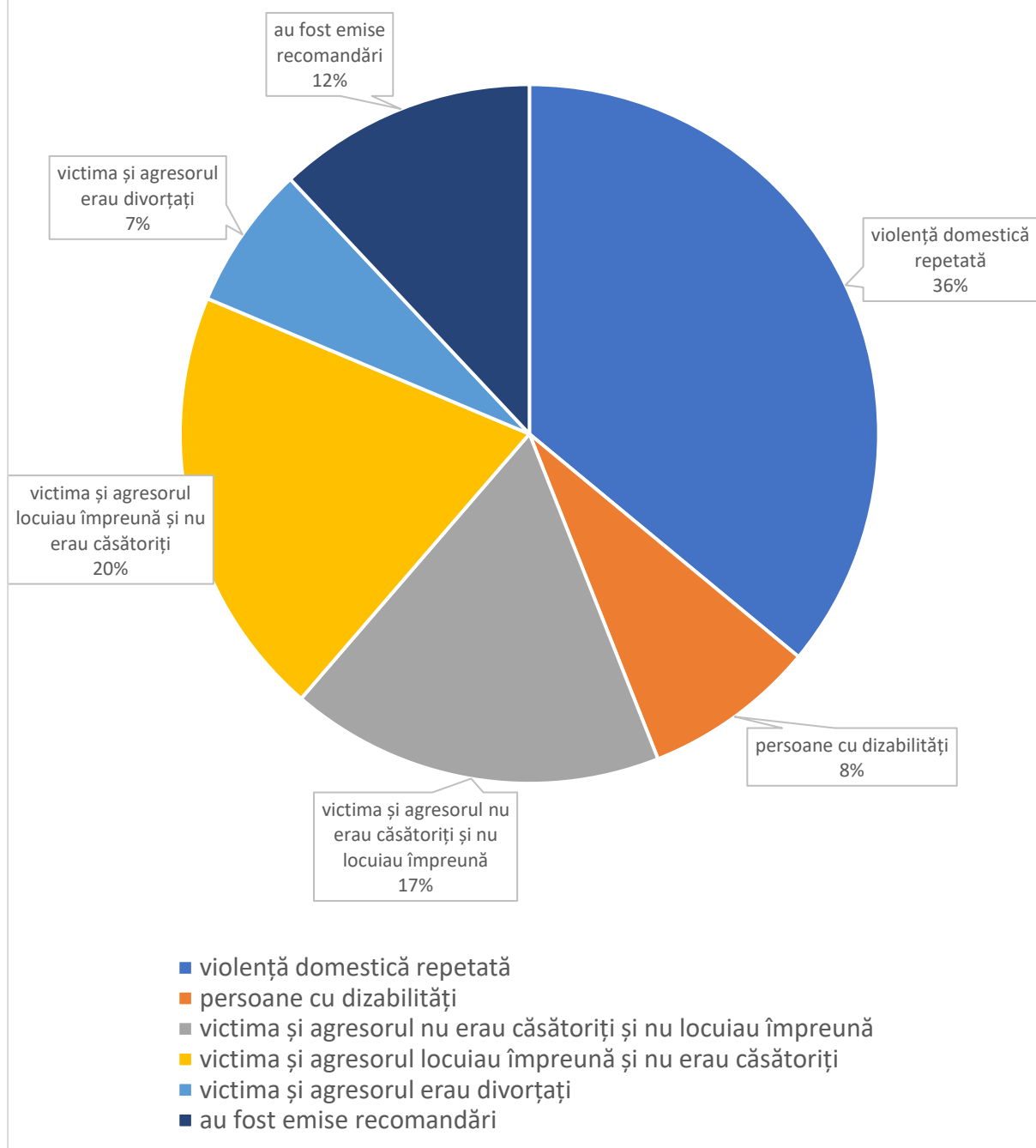
Rezultatele demersurilor instituției Avocatul Poporului în instrumentarea dosarelor care au avut ca obiect cazuri de violență domestică, anterior expuse, evidențiază, astfel după cum se poate observa din cele ce succed, aspecte relevante referitoare la ponderea - în ansamblul cazurilor avute în vedere - a faptelor de violență domestică care au avut loc în mediul rural, între persoane divorțate, între parteneri care locuiau/nu locuiau împreună, între părinți și copii, cazuri în care victima a fost o persoană cu dizabilități, cazuri în care violența domestică a avut ca urmare moartea victimei și cazuri de violență domestică repetată.

Datele incluse în reprezentările grafice se raportează la totalul de 221 de sesizări din oficiu în perioada de referință octombrie 2023 - octombrie 2024 și la criteriile avute în vedere (calitatea agresorului, a victimei, faptul dacă victima și agresorul locuiau sau nu împreună, starea de vulnerabilitate sporită a victimei persoană cu dizabilități, locul unde trăiau victima sau agresorul, caracterul repetat al faptelor, consecințele produse), respectiv la un eșantion de 75 de cazuri apreciate ca relevante (în funcție de criterii constând în: calitatea victimei de persoană cu dizabilități, violența domestică între parteneri care locuiesc sau nu locuiesc împreună, persoane care au divorțat anterior, comiterea în mod repetat de acte de violență domestică și cazuri în care au fost emise recomandări).

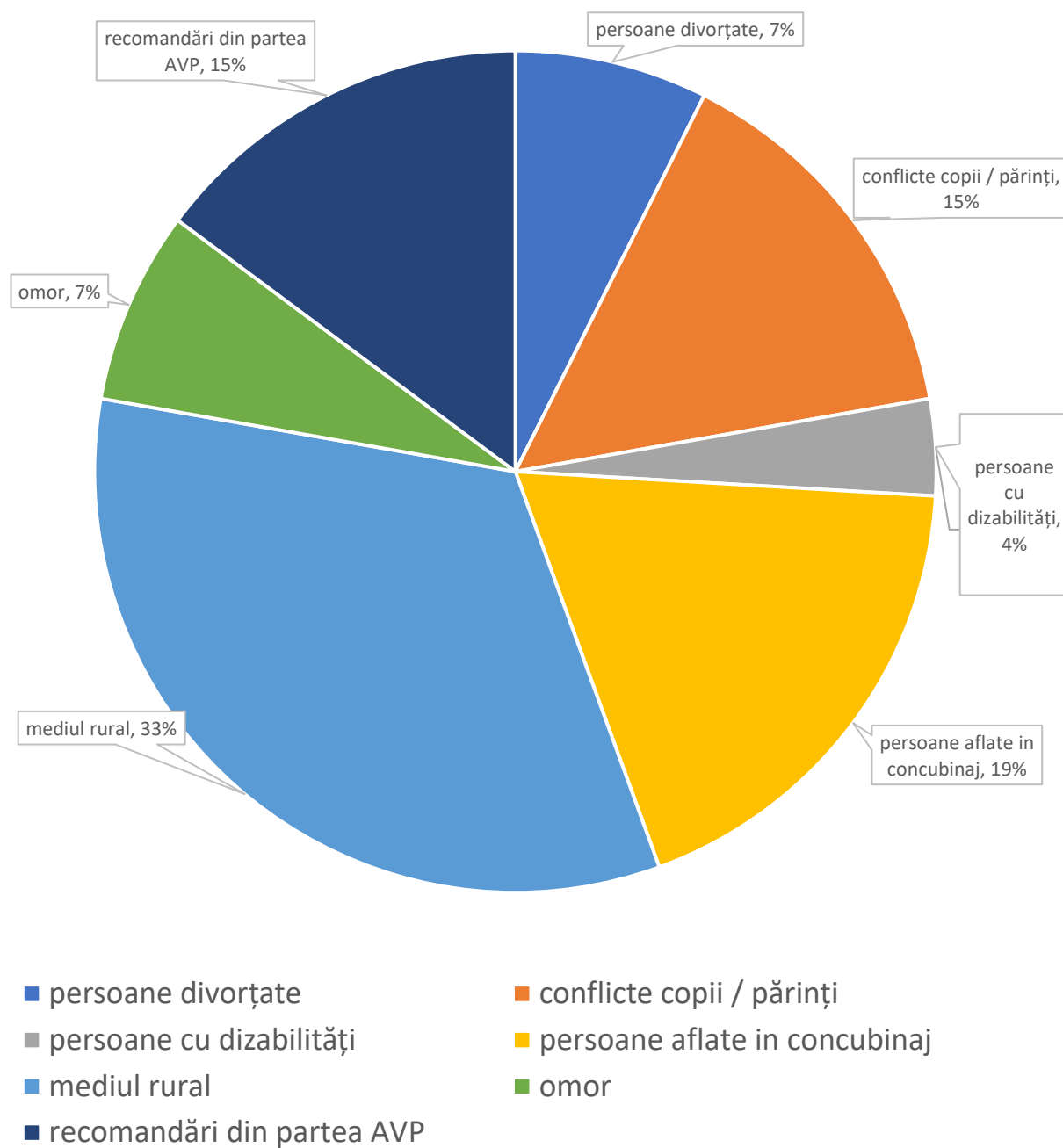
Eșantionul la care ne-am raportat nu este unul semnificativ în relație cu datele statistice privind amploarea fenomenului violenței domestice; datele avute în vedere se referă doar la situațiile relevante din cele în care Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu pe baza informațiilor publicate de mass-media.

¹⁰ Titulatura la data sesizării din oficiu

Violență domestică

Violență domestică repetată

Capitolul V. CONCLUZII, RECOMANDĂRI ȘI PROPUNERI

5.1. Concluzii și recomandări:

5.1.1. Necesitatea observării particularităților fenomenului violenței domestice și a abordării coordonate și pluridisciplinare a acestuia

Caracterul complex al fenomenului violenței domestice și, în mare măsură, necunoașterea amplitudinii reale a acestuia, datorată subraportării cazurilor, impune cu necesitate o abordare multidisciplinară, precum și măsuri permanente coordonate și adaptate „în timp real” nevoilor victimelor.

Exercitarea atribuțiilor autorităților ce au preponderent obligația de acordare de servicii sociale în sens larg este condiționată, între altele, de o bună colaborare instituțională și de obținerea imediată de date relevante de la organele de poliție, pentru identificarea victimei.

După cum a rezultat din răspunsurile primite în cazurile în care ne-am sesizat din oficiu, există situații în care organele de poliție, de regulă primele sesizate cu comiterea unor fapte circumscrise violenței domestice (*lato sensu*), nu dau curs sesizărilor întrucât, fie apreciază că nu există o stare de risc iminent, pentru a proceda potrivit competențelor legale, fie deoarece victima și-a retras plângerea sau și-a schimbat declarațiile. De asemenea, există situații în care organele de poliție au apreciat că nu se impune să sesizeze organele cu competențe în acordarea de asistență și servicii sociale deoarece nu au existat minori implicați, limitându-se la a informa formal victima cu privire la serviciile de care teoretic ar putea beneficia, sau și-au întemeiat decizia pe faptul că victima a apelat direct numărul de urgență 112.

Totodată, chiar și în situațiile în care autoritățile cu atribuții de asigurare de asistență și servicii sociale nu cunoșteau despre existența unui caz de violență domestică și au fost informate în acest sens de către instituția Avocatul Poporului, organele de poliție nu au furnizat la timp datele necesare pentru ca autoritățile competente să ia măsurile specifice din sfera de competență ce le aparține, datele necesare fiind comunicate ulterior demersurilor suplimentare ale instituției noastre.

În prezent, nu există o prevedere normativă de sine-stătătoare care să reglementeze expres obligația organelor de poliție de a înștiința în fiecare situație DAS și DGASPC, echipele mobile, ci doar, potrivit art. 8 din Ordinul nr. 146/2018 privind modalitatea de gestionare a cazurilor de violență domestică de către polițiști, în situația în care se constată (de către polițiști, *n.n.*) necesitatea acordării de servicii sociale; cu toate acestea, o atare informare se impune pentru ca autoritățile locale ce pot oferi servicii sociale să își exercite competențele, fiind necesară interpretarea coroborată a prevederilor legale incidente; de asemenea, participarea echipei mobile și acordarea de către aceasta a asistenței specifice nu trebuie limitată la situațiile în care victima a apelat la alte mijloace de sesizare a autorităților și nu la numărul de urgență 112, sau doar în cazurile în care s-a dispus evacuarea agresorului din locuință și este necesară conducerea acestuia către centrele rezidențiale sau alte servicii sociale (art. 4 alin. (2) și art. 5 din Procedura aprobată prin Ordinul nr. 2525/2018). În același sens, printre principiile enunțate în art. 2 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, se regăsesc principiul celerității, principiul parteneriatului și principiul abordării integrate, importanța colaborării interinstituționale rezultând și din cuprinsul prevederilor art. 51 alin. (1) și (2) din Legea nr. 217/2003 și ale art. 3 alin. (2) lit. a) și art. 7 alin. (1) din Metodologia din 9 martie 2023 privind măsurile de prevenire a violenței domestice, aprobată prin Ordinul comun al ministrului familiei, tineretului și egalității de șanse și al ministrului afacerilor interne nr. 20266/2023. În asemenea situații constatate de Avocatul Poporului au fost emise recomandări către autoritățile locale.

Recomandare - interpretarea și aplicarea coroborată a textelor legale incidente, respectiv clarificarea cadrului legal. Doar înțelegerea corectă a normelor incidente și interpretarea

lor coroborată, cu luarea în considerare a scopului pentru care au fost edictate, poate conduce la asigurarea realizării depline a drepturilor victimelor violenței domestice. De asemenea, în lipsa unei colaborări a tuturor instituțiilor competente, drepturile victimelor rămân pur teoretice, deoarece acestea nu dețin și nici nu primesc toate îndrumările necesare pentru a solicita sprijinul de care au nevoie.

5.1.2. Cadrul legal insuficient de riguros în vederea asigurării intervenției imediate a unor structuri de asistență socială în cazurile de violență domestică

Cazurile ce au făcut obiectul unor sesizări din oficiu au condus, de asemenea, la concluzia că în unele localități nu au fost constituite echipele mobile, astfel că acestea nu erau în măsură a-și exercita funcțiile specifice. În asemenea situații, constatate de Avocatul Poporului, au fost emise recomandări către autoritățile locale.

Recomandare - implementarea cadrului legal de către autoritățile locale. Autoritățile locale trebuie să aibă în vedere și să constituie structurile specifice - spre exemplu echipa mobilă - care are atribuții exprese în gestionarea cazurilor de violență domestică și să se asigure că normele ce reglementează atribuțiile acestor structuri sunt corect înțelese și aplicate, cu luarea în considerare a locului în care a avut loc fapta de violență domestică, iar nu a domiciliului victimei indicat în actul de identificare.

5.1.3. Necesitatea cunoașterii corespunzătoare a prevederilor legale de către autoritățile chemate să asigure asistență victimelor în cazurile de violență domestică

Luarea de măsuri concrete, personalizate și eficiente în cazurile de violență domestică presupune cu necesitate cunoașterea, de către persoanele ce își desfășoară activitatea în instituții cu atribuții în materie, a normelor care reglementează drepturile și beneficiile pe care victimele violenței domestice le pot accesa. Demersurile autorităților locale nu trebuie să se rezume la formala comunicare către victimă a drepturilor pe care normele în vigoare le prevăd în favoarea sa, ci să dea victimei posibilitatea concretă de a înțelege în ce constau aceste drepturi și în ce mod poate victima să își amelioreze situația prin exercitarea acestor drepturi. În caz contrar, solicitarea exprimării consimțământului victimei care nu înțelege dimensiunea reală a situației în care se află și a avantajelor exercitării drepturilor prevăzute de normele în vigoare, reprezintă o operațiune pur formală, străină de finalitatea avută în vedere la edictarea normei.

Recomandare - formarea profesională a personalului. Autoritățile centrale și locale trebuie să se asigure că personalul din subordine este pregătit corespunzător, din punct de vedere teoretic și practic, pentru gestionarea corectă a cazurilor de violență domestică și pentru sprijinirea victimelor. În asemenea situații constatate de Avocatul Poporului au fost emise recomandări către autoritățile locale.

5.1.4. Necesitatea acordării asistenței victimelor de o manieră integrată

Situația de vulnerabilitate în care se află victimele violenței domestice face cu atât mai necesară acordarea asistenței de specialitate de o manieră integrată și ușor accesibilă.

Nu în ultimul rând, facilitarea participării victimei la procedurile judiciare, precum și existența posibilității obținerii, într-un termen scurt, a unei soluții adecvate, aptă să înlăture starea de pericol în care să găsește victima, sunt de natură să reprezinte un răspuns corespunzător situației speciale pe care aceasta o traversează.

Recomandare - perfectarea unui model de asistență interinstituțională și a unui pachet integrat de măsuri de sprijin pentru victime. Modalitatea de acordare, în orice formă, de asistență victimei violenței domestice trebuie să aibă în vedere particularitățile acesteia și să se realizeze în

mod coordonat, prin includerea victimei într-un sistem de asistență interinstituțională coerent și nefragmentat, care să faciliteze exercitarea drepturilor sale.

Particularitățile fenomenului violenței domestice presupun o colaborare interinstituțională care să depășească sfera campaniilor de informare, a diseminării de informații necesare prevenirii și/sau a colectării de date privind evoluția acestui fenomen. Se impune ca autoritățile să colaboreze în cazuri concrete, oferind o abordare unitară a cazului, lipsită de fragmentarea etapelor care poate conduce la punerea victimei în situația de a-i fi îngreunat și încetinit accesul la instrumentele pe care poate să le acceseze pentru deplina realizare a drepturilor sale și să pună la dispoziția victimei un pachet integrat de sprijin. În acest sens, alocarea de personal dedicat și specializat în cadrul tuturor structurilor cu atribuții în materia violenței domestice poate contribui la o mai strânsă colaborare a instituțiilor implicate și la schimbul de informații relevante în cazurile de violență domestică și astfel, la o mai bună ocrotire a victimei. În același sens, asigurarea unui cadru legal caracterizat de claritate, care impune autorităților intervenția comună și integrată în cazurile de violență domestică, este cel puțin recomandabil.

5.1.5. Necesitatea creșterii încrederii societății, în general, și a victimelor, în special, în fermitatea răspunsului autorităților în cazurile de violență domestică și încurajarea raportării oricăror asemenea cazuri

Lipsa efectelor pozitive de durată a măsurilor dispuse în anumite cazuri de violență domestică poate reduce încrederea publicului în eficiența demersurilor destinate combaterii fenomenului violenței domestice. De asemenea, victimele evită de multe ori să sesizeze autoritățile deoarece apreciază că procedurile pe care trebuie să le parcurgă sunt prea dificile pentru ele și nu vor avea efectul scontat. În acest mod se ajunge la o subraportare a cazurilor, ceea ce este grav nu doar din perspectiva siguranței victimei, dar și a imposibilității de a obține o imagine reală a amplitudinii fenomenului.

Recomandare - luarea de măsuri pentru creșterea încrederii victimelor în autoritățile publice, prin asigurarea unui răspuns instituțional profesionist. Implementarea cu promptitudine a măsurilor prevăzute de legislația incidentă în materia violenței domestice și mediatizarea constantă a activității autorităților implicate poate determina creșterea încrederii în autorități și, în mod corespunzător, a numărului cazurilor de sesizare a acestora cu privire la cazurile de violență domestică.

5.1.6. Necesitatea finanțării corespunzătoare a autorităților centrale și locale

Demersurile efectuate în instrumentarea unor sesizări din oficiu au condus la concluzia că, în anumite situații, autoritățile centrale (spre exemplu, ANES) și locale sunt insuficient finanțate, ceea ce conduce la neimplementarea unor programe sau discontinuități în derularea acestora, lipsa resursei umane profesioniste care să ofere un răspuns corespunzător în cazurile de violență domestică, imposibilitatea pregătirii angajaților din cadrul entităților implicate în gestionarea fenomenului violenței domestice.

Recomandare - asigurarea surselor de finanțare corespunzătoare nevoilor reale ale victimelor. Acordarea de servicii apte a răspunde nevoilor victimei presupune corecta evaluare a situației sale. Această evaluare presupune finanțarea corespunzătoare a autorităților ce furnizează servicii sociale în cazurile de violență domestică, astfel încât acestea să poată funcționa în condiții optime, având încadrat personal specializat și pregătit corespunzător pentru a putea gestiona eficient situațiile pe care este chemat să le gestioneze și apoi să le monitorizeze spre a evita recidiva și a asigura un climat de siguranță.

De asemenea, finanțarea corespunzătoare a autorităților locale face posibilă inițierea, sau, după caz, continuarea de proiecte de prevenire a faptelor de violență domestică și de informare a

comunității locale cu privire la cauzele, formele de manifestare și măsurile ce trebuie luate în cazul în care se constată existența unor asemenea cazuri.

În ceea ce privește rezultatele formării profesionale a specialiștilor se impune monitorizarea constantă a modului de efectuare și a rezultatelor pregătirii profesionale a agenților de poliție (potrivit Obiectivelor specifice V2.c) *Formarea polițiștilor din structurile de ordine publică, cu privire la: proceduri de intervenție și de lucru prietenoase cu victimele violenței domestice și copiii; emiterea și aplicarea ordinelor de protecție provizorii*” și V3.a) „*Ateliere de informare/formare interdisciplinară a specialiștilor implicați în prevenirea și combaterea violenței domestice și violenței împotriva femeilor (polițiști, asistenți sociali, psihologi, profesori, judecători etc.), realizate atât la nivel național cât și județean* din Planul de acțiune pentru implementarea strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027 și dispunerea de măsuri concrete în cazurile în care se constată că pregătirea profesională în domeniul specific al violenței domestice nu a determinat dobândirea abilităților necesare interacționării corespunzătoare cu victimele și sprijinirea lor eficientă.

5.1.7. Prevenirea cazurilor de violență domestică prin acțiuni de sensibilizare a societății

Într-o măsură semnificativă fenomenul violenței domestice și perpetuarea sa în timp, chiar de la o generație la alta, constituie dovada faptului că la nivelul mentalului colectiv femeia este poziționată pe un palier care, în concepția unor persoane, poate justifica, spre exemplu, agresarea sa (fizică/psihică), limitarea sub aspectul autonomiei (economice/sociale) și/sau supunerea la unele forme de control. De asemenea, victimele pot manifesta sentimente de teamă, rușine sau să se poziționeze într-un raport de dependență față de agresor pe care consideră că nu îl pot depăși.

Recomandări - sensibilizarea societății cu privire la fenomenul violenței domestice. Înțelegerea victimelor, netolerarea comportamentului agresorilor și sprijinirea victimelor în depășirea situației în care se află trebuie să fie atitudini manifestate în mod constant, atât de societate, cât și de către autorități. În acest sens, inițiativele de sensibilizare a societății cu privire la fenomenul violenței domestice sunt esențiale.

5.1.8. Necesitatea monitorizării constante și pentru un interval de timp adecvat a fiecărui caz de violență domestică, cu respectarea deciziilor victimei, pentru cunoașterea evoluției situației sale și a persistenței unor eventuale riscuri pentru victimă/familia sa

În unele situații, atitudinea victimei care, din varii motive, nu colaborează în avantajul său cu autoritățile locale sau refuză orice formă de sprijin, pune problema perpetuării unei stări de risc pentru victimă, urmările agravării acțiunilor abuzive la care aceasta este supusă putând fi fatale victimei, consecințele menționate putând, de asemenea, să se extindă și asupra altor persoane din familia sa. În cazuri de acest tip, autoritățile pot manifesta uneori atitudini caracterizate preponderent prin pasivitate, iar acestea, precum și lipsa de coordonare a demersurilor diferitelor instituții competente în sfera violenței domestice determină, în final, atingeri aduse drepturilor și intereselor victimelor sau pot chiar conduce la decesul acestora.

Recomandare - rolul proactiv al autorităților; abordarea empatică și profesionistă, monitorizarea continuă a cazurilor. Autoritățile trebuie să dovedească un rol proactiv, astfel încât, chiar dacă victima refuză sprijinul din partea autorităților, acestea ar putea monitoriza mai îndeaproape cazul, verificând periodic starea victimei și condițiile în care trăiește. În mod similar, dacă familia refuză colaborarea cu DAS, autoritățile locale ar putea colabora mai strâns cu poliția și cu organizațiile non-guvernamentale pentru a oferi sprijin suplimentar victimei. O astfel de abordare preventivă și unitară ar putea ajuta la reducerea riscului de recidivă a violenței domestice.

În cazul în care violența domestică persistă, ar trebui continuată monitorizarea riscurilor, cu scopul de a identifica dacă există factori favorizanți ai violenței (alcoolism, comportamente agresive cronice, etc.), astfel încât să se intervină rapid pentru a preveni noi acte de violență.

Totodată, autoritățile ar putea organiza sesiuni de informare suplimentare pentru victimă, explicându-i drepturile și opțiunile disponibile într-un mod clar și non-intruziv. De asemenea, este necesară explicarea detaliată și înțelegerea, inclusiv de către victimele violenței domestice, a importanței raportării cazurilor de violență domestică și a utilizării dispozitivelor electronice de supraveghere. Ar fi important ca aceste sesiuni să fie susținute într-un mediu sigur, confortabil și neintimidant, pentru a încuraja victimele să comunice mai facil, oferind date concrete privind situația lor particulară, făcând posibilă oferirea asistenței de care în mod real au nevoie.

În concluzie, autoritățile ar trebui să ofere un sprijin constant și să implementeze măsuri care să garanteze siguranța victimei. Comunicarea continuă, abordările sensibile și educarea victimelor referitoare la drepturile lor sunt esențiale pentru a încuraja accesul acestora la măsurile de protecție disponibile.

Situațiile în care victimele refuză ajutorul din cauza stimei de sine scăzute, dependenței emoționale ori financiare față de agresor sau din cauza fricii de represalii ar putea fi gestionate mai eficient cu ajutorul unui consilier sau al unui psiholog și în general ar putea fi necesară o abordare mai sensibilă și empatică din partea autorităților, care să asigure victimei sprijinul psihologic necesar pentru a înțelege impactul pe termen lung al violenței domestice și pentru a o ajuta să depășească starea de șoc și frica.

5.1.9. Necesitatea luării de măsuri adecvate față de agresori, nu doar din prisma aplicării sancțiunilor penale, dar și în scopul schimbării atitudinii și comportamentului acestora

Comportamentul agresorilor poate avea o cauzalitate complexă, în care condițiile socio-familiale pot reprezenta factori cu impact negativ. În multe situații, simpla îndepărtare fizică a agresorului și interzicerea oricărei forme de contact dintre acesta și victimă nu sunt în măsură ca, pe termen lung, să prevină recidiva. Încălcările repetate ale ordinelor de protecție și comiterea de acte de violență domestică cu consecințe grave pentru victimă dovedesc necesitatea luării de măsuri cu caracter complementar, din sfera asistenței psihologice sau medicale, care să răspundă profilului agresorului și să producă schimbări mai profunde asupra persoanei sale și a comportamentului în societate.

Recomandare - luarea de măsuri complementare față de agresori. Autoritățile locale trebuie să se concentreze și asupra problematicei agresorilor și să ofere asistența necesară recuperării acestora din perspectivă psiho-socială, monitorizând rezultatele înregistrate prin colectarea de date atât de la agresori, cât și de la victimă, membrii familiei, cercul de cunoștințe, pentru a se proceda, atunci când situația concretă o impune, la adaptarea asistenței acordată agresorului.

Organele de poliție, unitățile de parchet, DAS și DGASPC nu trebuie să ezite în a face uz de toate pârgurile legale pentru analizarea și gestionarea situației agresorilor, inclusiv, atunci când este cazul, prin instituirea unor forme de protecție sau analiza oportunității solicitării internării nevoluntare, dacă aceasta se impune, pentru corecta evaluare a situației medicale a agresorului.

De asemenea, identificarea cauzelor de nerespectare a ordinelor de protecție poate oferi date utile pentru justa individualizare a măsurilor luate și a programelor în care agresorul este înscris.

5.1.10. Corelarea normelor ce reglementează competența organelor de poliție, a parchetului și a instanței de judecată în materia emiterii ordinului de protecție

În reglementarea actuală, art. 34 alin. (1) din Legea nr. 217/2003 dispune că ordinul de protecție provizoriu se înaintează de către unitatea de poliție din care face parte polițistul care l-a emis, pentru confirmare, parchetului de pe lângă judecătoria competentă în a cărei rază teritorială a fost emis. Totodată, art. 40 alin. 1 din aceeași lege prevede că cererea pentru emiterea ordinului de protecție este de competența judecătoriei de pe raza teritorială în care își are domiciliul sau reședința victima.

Rezultă așadar, că deși în practică pot exista situații în care actele specifice violenței domestice pot fi exercitate asupra victimei în altă localitate decât cea de domiciliu sau reședință, doar instanța de la domiciliul sau reședința victimei are competența de a se pronunța asupra cererii de emitere a ordinului de protecție.

Recomandare - corelarea normelor legale prin stabilirea unei competențe teritoriale alternative în materia emiterii ordinului de protecție. Corelarea normelor legale anterior menționate, spre exemplu în sensul stabilirii unei competențe teritoriale alternative în materia emiterii ordinului de protecție în favoarea instanței de la locul comiterii actelor de violență domestică, de la domiciliul sau de la reședința victimei, va permite o acțiune promptă a organelor judiciare, victima beneficiind astfel de ocrotirea necesară și eliminarea stării de risc în care se află. Nu în ultimul rând, prevederea unei competențe teritoriale alternative în sensul amintit, conferă beneficii, inclusiv sub aspect probator.

5.2. Propuneri de modificări legislative:

5.2.1. Reglementarea expresă a obligației organelor de poliție de a colabora cu autoritățile cu atribuții în acordarea de servicii sociale

În prezent, legislația în vigoare nu cuprinde o reglementare distinctă și expresă care să consacre obligația organelor de poliție de a sesiza în fiecare situație DAS, DGASPC, echipele mobile¹¹, ci doar, potrivit art. 8 din Ordinul nr. 146/2018 privind modalitatea de gestionare a cazurilor de violență domestică de către polițiști, în situația în care se constată necesitatea (de către polițiști n.n.) acordării de servicii sociale. Obligația organelor de poliție de a colabora interinstituțional în toate situațiile și de a acționa integrat cu autoritățile cu atribuții în materia oferirii de servicii sociale, rezultă în prezent doar din interpretarea coroborată a normelor legale incidente. Constatăm, totodată, că o atare reglementare se impune cu necesitate, deoarece informarea imediată, corectă și completă a autorităților locale ce pot oferi victimei servicii sociale, este o condiție *sine qua non* pentru ca acestea să fie în măsură să își exercite pe deplin competențele. Avocatul Poporului a constatat, pe baza cazuisticii instrumentalizate, că simpla informare, din partea polițiștilor, referitoare la posibilitatea victimei de a se îndrepta ea însăși către autoritățile cu atribuții în acordarea serviciilor sociale (act de multe ori formal, oferit în condiții de stres pentru victimă) nu este de natură a fi perceput ca un sprijin eficient față de starea de vulnerabilitate de victimei. Totodată, limitarea organelor de poliție la realizarea acestei informări pur teoretice are drept consecință necunoașterea cazurilor de violență domestică de către autoritățile chemate a acționa în mod complementar, prin acordarea de servicii sociale, ceea ce determină evidente efecte negative asupra situației victimei.

¹¹ Obligații reglementate de Procedura aprobată prin Ordinul nr. 2525/2018- art. 3 lit. e), f), h) - iii, art. 8 - obligații SPAS, art. 6 alin. (4), art. 5 lit. c) din Metodologia privind măsurile de prevenire a violenței domestice, aprobată prin Ordinul nr. 20266/2023 – obligații SPAS, art. 5 lit. f) din aceeași procedură privind obligațiile DGASPC

5.2.2. Modificarea atribuțiilor echipei mobile

Pentru considerentele menționate mai-sus, intervenția echipei mobile nu trebuie limitată la situațiile în care victima a apelat la alte mijloace de sesizare a autorităților și nu la numărul de urgență 112, sau doar în cazurile în care s-a dispus evacuarea agresorului din locuință și este necesară conducerea acestuia către centrele rezidențiale sau alte servicii sociale (art. 4 alin. (2) și art. 5 din Procedura aprobată prin Ordinul nr. 2525/2018).

5.2.3. Clarificarea naturii juridice a asistenței juridice obligatorii de care părțile beneficiază în procedura ordinului de protecție, potrivit art. 42 alin. (2) și (3) din Legea nr. 217/2003

Clarificarea se impune sub aspectul stabilirii modului de suportare a cheltuielilor de judecată, deoarece în situația în care această asistență este asimilată ajutorului public judiciar, se va pune problema recuperării acelor sume, descurajând părțile să solicite emiterea ordinului de protecție.

5.2.4. Completarea prevederilor Procedurii aprobată prin Ordinul nr. 2525/2018, în sensul prevederii exprese a obligației autorităților locale de a lua o declarație victimei pentru a se stabili dacă dorește să primească servicii de protecție socială, pentru a se evita cazurile în care lipsa consimțământului victimei pentru primirea de astfel de servicii nu se datorează refuzului, ci faptului că nu este întrebată de către autorități dacă dorește să beneficieze de servicii sociale.

5.2.5. Modificarea Obiectivului specific V1c din Pilonul II: prevenirea și combaterea violenței domestice din Planul de acțiune pentru implementarea strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027, obiectiv care constă în *Sprijinirea dezvoltării unei rețele naționale de locuințe protejate pentru victimele violenței domestice, aflate la distanțe rezonabile de domiciliu, la nivelul tuturor județelor*, în sensul dezvoltării rețelei de locuințe protejate care să asigure cazarea temporară, în cazuri urgente, a victimelor violenței domestice indiferent de locul situării domiciliului sau al reședinței acestora. Procedând în această manieră se asigură, de îndată, acordarea asistenței victimelor în mod eficient, prin plasarea lor într-un spațiu sigur și eliminarea riscurilor la care aceasta este expusă.

5.2.6. Modificarea art. 35 din Legea nr. 217/2003¹², în sensul prevederii asistenței juridice obligatorii și în procedura contestării ordinului de protecție provizoriu, în vederea asigurării exercitării drepturilor procesuale ale părților.

5.2.7. Aprecierea oportunității incriminării unei variante agravante a infracțiunii prevăzute de art. 47 din Legea nr. 217/2003¹³, constând în *încălcarea măsurilor dispuse prin ordinul de*

¹² Art. 35 Ordinul de protecție provizoriu poate fi contestat la instanța de judecată competentă potrivit prevederilor art. 34 alin. (1), în termen de 48 de ore de la comunicare.

(2) Contestația se judecă cu citarea părților. Neprezentarea acestora nu împiedică judecarea cauzei.

(3) Contestația se soluționează în regim de urgență, dar nu mai târziu de data la care expiră termenul pentru care a fost emis ordinul de protecție provizoriu, în camera de consiliu, cu citarea organului constator.

(4) Participarea procurorului este obligatorie.

(5) Hotărârea prin care se soluționează contestația este definitivă.

¹³ Art. 47

(1) Încălcarea de către persoana împotriva căreia a fost emis un ordin de protecție a oricăreia dintre măsurile prevăzute la art. 38 alin. (1), (4) și (5) lit. a) și b) și dispuse prin ordinul de protecție constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

protecție de către persoana care a mai comis această faptă. În acest mod se va putea aplica o pedeapsă în cuantum superior, ceea ce poate reprezenta un avertisment pentru făptuitor și o descurajare a perpetuării comportamentului antisocial.

5.2.8. Modificarea art. 48 din Legea nr. 217/2003¹⁴, în sensul de a se extinde sfera titularilor dreptului de a sesiza instanța cu cererea de emitere a unui nou ordin de protecție la toate persoanele și instituțiile prevăzute de art. 40 alin. (2) și (3)¹⁵. Astfel, în situația în care se constată că, în pofida măsurilor dispuse prin anteriorul ordin de protecție se menține starea de pericol pentru victimă și familia sa, pentru ocrotirea acestora se va impune emiterea unui nou ordin de protecție, cu respectarea tuturor garanțiilor procesuale reglementate în ceea ce privește emiterea ordinului de protecție. Datele relevante în privința menținerii stării de pericol sunt în mod evident cunoscute nu doar de către victimă, dar și, de exemplu, de către organele de poliție care pot informa procurorul, de reprezentantul autorității sau structurii competente, la nivelul unității administrativ-teritoriale, cu atribuții în materia protecției victimelor violenței domestice, reprezentantul oricăruia dintre furnizorii de servicii sociale în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, acreditați conform legii.

Așa fiind, în scopul ocrotirii în mod real și eficient a victimei, instituțiile și persoanele prevăzute de art. 40 trebuie să aibă abilitarea de a sesiza, în numele victimei, instanța de judecată pentru emiterea unui nou ordin de protecție.

5.2.9. Modificarea art. 49 din Legea nr. 217/2003¹⁶, în sensul reglementării exprese a modului în care instanța de judecată, în procedura soluționării cererii de revocare a ordinului de protecție/înlocuire a măsurilor dispuse, evaluează existența sau inexistența riscului pentru

(2) Încălcarea de către persoana împotriva căreia a fost emis un ordin de protecție provizoriu a oricăreia dintre măsurile prevăzute la art. 31 alin. (1) și dispuse prin ordinul de protecție provizoriu constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

¹⁴ Art. 48

La expirarea duratei măsurilor de protecție, persoana protejată poate solicita un nou ordin de protecție, dacă există indicii că, în lipsa măsurilor de protecție, viața, integritatea fizică sau psihică ori libertatea i-ar fi puse în pericol.

¹⁵ Art. 40

(2) Cererea pentru emiterea ordinului poate fi introdusă de victimă personal sau prin reprezentant legal.

(3) Cererea poate fi introdusă în numele victimei și de:

a) procuror;

b) reprezentantul autorității sau structurii competente, la nivelul unității administrativ-teritoriale, cu atribuții în materia protecției victimelor violenței domestice;

c) reprezentantul oricăruia dintre furnizorii de servicii sociale în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, acreditați conform legii, cu acordul victimei.

¹⁶ Art. 49

(1) Persoana împotriva căreia s-a dispus o măsură prin ordinul de protecție pe durata maximă poate solicita revocarea ordinului sau înlocuirea măsurii dispuse.

(2) Revocarea se poate dispune dacă sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții:

a) agresorul a respectat interdicțiile sau obligațiile impuse;

b) agresorul a urmat consiliere psihologică, psihoterapie, tratament de dezintoxicare ori orice altă formă de consiliere sau terapie care a fost stabilită în sarcina sa ori care i-a fost recomandată sau a respectat măsurile de siguranță, dacă asemenea măsuri s-au luat, potrivit legii;

c) dacă există o evaluare a riscului de recidivă realizată potrivit competențelor de către un serviciu de probațiune, care indică un grad de risc suficient de scăzut și faptul că agresorul nu mai prezintă un real pericol pentru victima violenței domestice sau pentru familia acesteia, astfel cum este definită potrivit prevederilor art. 5.

(3) Cererea de revocare se soluționează cu citarea părților și a unității de poliție care a pus în executare ordinul de protecție a cărui revocare se solicită. Participarea procurorului este obligatorie.

victimă și familia sa în cazul în care agresorul nu este implicat într-un dosar penal, astfel că evaluarea nu este realizată de către serviciul de probațiune

Se impune a se observa în acest sens că problema evaluării de către instanța de judecată a riscului a fost avută în vedere în Decizia nr. 50/2020 a ICCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, care a stabilit că „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 34 alin. (2) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *în situația în care persoana împotriva căreia s-a emis ordinul de protecție nu este implicată într-un dosar penal, pentru a se dispune revocarea ordinului nu trebuie întocmită de către serviciul de probațiune o evaluare a riscului de recidivă, conform art. 34 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 217/2003. În acest caz, instanța va efectua o evaluare proprie a existenței unui risc real pentru victima violenței domestice sau pentru familia acesteia din partea persoanei împotriva căreia s-a emis ordinul de protecție.*”

De asemenea, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 489/2023, paragraful 28, a reținut că „potrivit art. 49 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 217/2003, revocarea se poate dispune doar dacă există o evaluare a riscului de recidivă realizată potrivit competențelor de către un serviciu de probațiune, care indică un grad de risc suficient de scăzut și faptul că agresorul nu mai prezintă un real pericol pentru victima violenței domestice sau pentru familia acesteia (așa cum a stabilit Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prin Decizia nr. 50 din 22 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 665 din 27 iulie 2020, în situația în care persoana împotriva căreia s-a emis ordinul de protecție nu este implicată într-un dosar penal, pentru a se dispune revocarea ordinului nu trebuie întocmită de către serviciul de probațiune o evaluare a riscului de recidivă, ci, în acest caz, instanța va efectua o evaluare proprie a existenței unui risc real pentru victima violenței domestice sau pentru familia acesteia din partea persoanei împotriva căreia s-a emis ordinul de protecție). Așadar, în cadrul analizării cererii de revocare a ordinului de protecție, judecătorul apreciază gradul de pericol pentru victimă al agresorului, ori pe baza evaluării riscului de recidivă realizată de către un serviciu de probațiune, ori pe baza evaluării proprii a existenței unui risc real de recidivă. Or, evaluarea riscului de recidivă presupune curgerea unei anumite perioade de timp de la emiterea ordinului de protecție, perioadă în care agresorul trebuie să urmeze consiliere psihologică, psihoterapie, tratament de dezintoxicare sau orice altă formă de consiliere sau terapie care a fost stabilită în sarcina sa ori care i-a fost recomandată sau să respecte măsurile de siguranță, dacă asemenea măsuri s-au luat, potrivit legii”.

Așadar, justa evaluare a subzistenței stării de pericol presupune reglementarea de criterii concrete de apreciere și a probelor obligatoriu de administrat, eventual cu indicarea autorităților cărora instanța trebuie să se adreseze pentru obține datele necesare evaluării pe care o efectuează.

În ceea ce privește asistența juridică în procedura revocării ordinului de protecție/înlocuire a măsurilor dispuse, este oportună reglementarea asistenței juridice obligatorii.